

BOPLATSER I BRO

RAÄ Bro 255:1-3, 397, 400, 403, 404 och 405, fastigheter Brogård 1:151 och Jursta 3:5, Upplands-Bro kommun, Stockholms län, Uppland.

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3031

LINDA LINDWALL

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2017

Detta verk är licensierat under en Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens. Licenstexten finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv> eller genom att skriva till Creative Commons, 543 Howard Street, 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.

BOPLATSER I BRO

RAÄ Bro 255:1-3, 397, 400, 403, 404 och 405, fastigheter Brogård 1:151 och Jursta 3:5, Upplands-Bro kommun, Stockholms län, Uppland.

LINDA LINDWALL

Arkeologisk förundersökning

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3031

SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult har utfört en avgränsande arkeologisk förundersökning av boplatslämningarna Bro 397, 400, 403, 404 och 405, i Bro socken, Upplands-Bro kommun, Uppland. I anslutning till boplatserna finns även skålgropslokalerna Bro 255:1-3, Bro 396 och 399. Förundersökningen genomfördes med anledning av kommunens arbete med detaljplan för bostäder inom området.

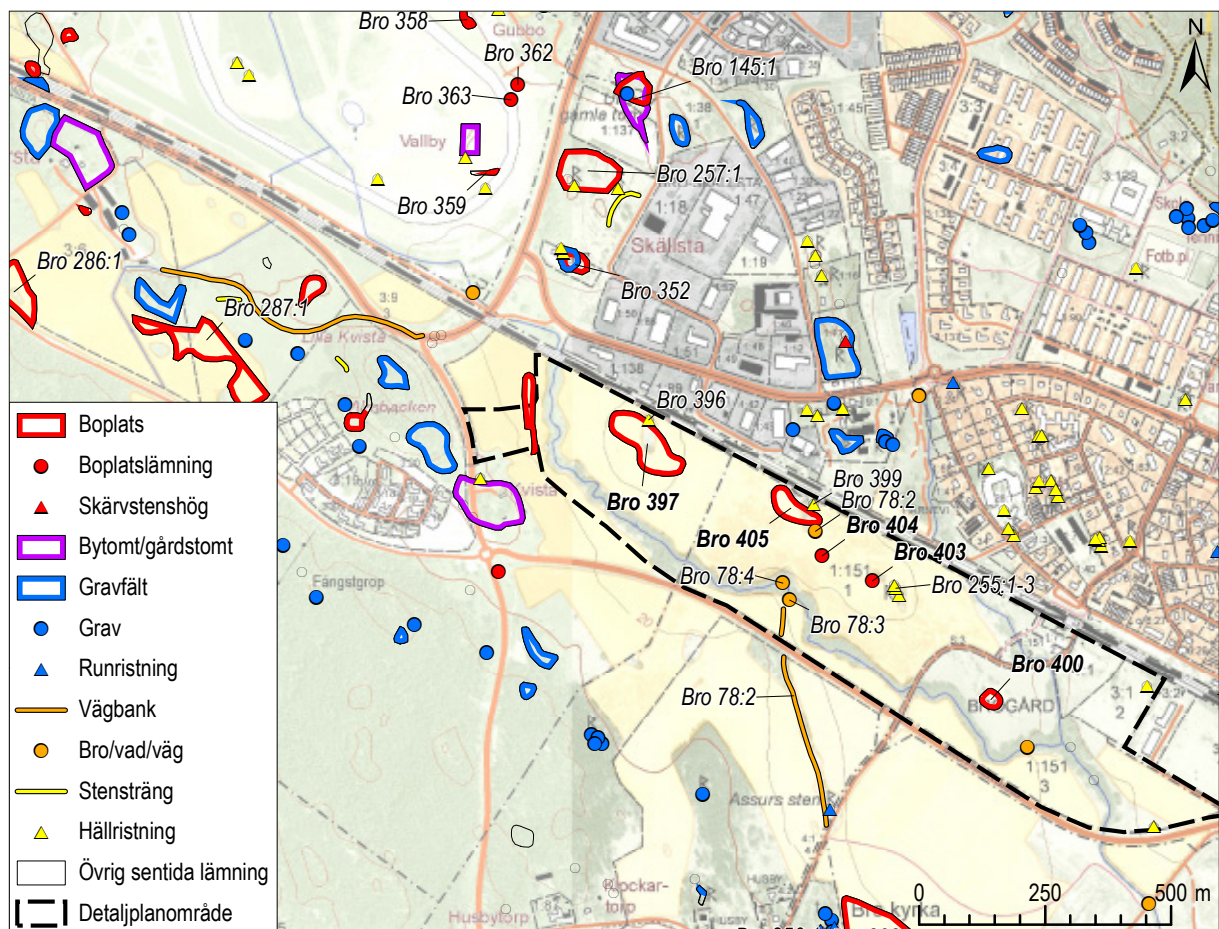
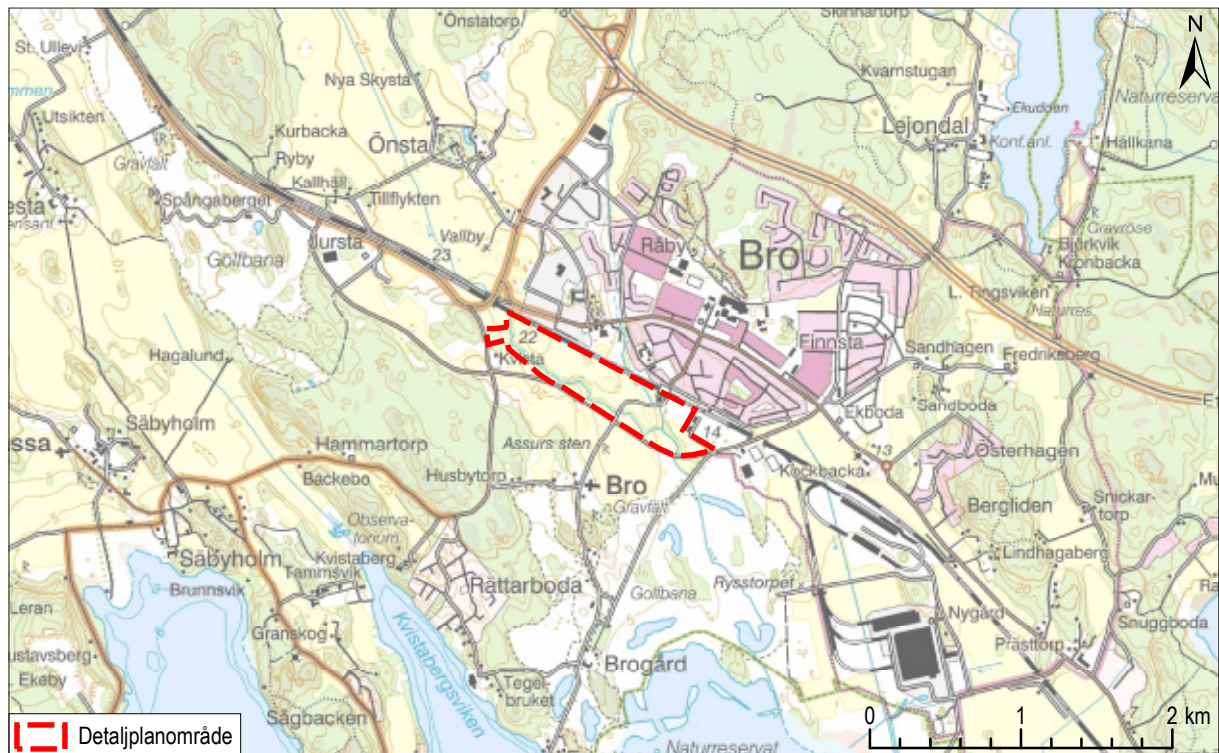
Genom förundersökningen har fornlämningarna avgränsats inom detaljplaneområdet. Inom samtliga lämningar påträffades anläggningar i form av stolphål och härdar och inom tre av lämningarna före-

kom även kulturlager. Samtliga boplatser ligger på och/eller i anslutning till impediment. Boplatserna Bro 397, Bro 400 och Bro 405 utgör sannolikt lämningar efter bebyggelselägen, medan fornlämningarna Bro 403 och 404 tycks utgöra aktivitetsområden. Dateringen av boplatserna är inte fastställd, men med hänsyn till landhöjning, närheten till skålgropsarna och de fynd som påträffats kan de sannolikt dateras till senare delen av bronsålder eller järnålder.

I samband med arbetet med förundersökningen gjordes även en anmälan om ett nyfynd av skålgropsar i anslutning till boplaten Bro 400.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	7
FORNLÄMNINGSMILJÖ OCH TOPOGRAFI	7
GENOMFÖRANDE	8
RESULTAT	8
Boplatser Bro 397	8
Bro 405	10
Bro 404	12
Bro 255:1–3 och Bro 403	12
Bro 400	14
SLUTSATSER	16
ADMINISTRATIVA OCH TEKNISKA UPPGIFTER	17
REFERENSER	18
Kartor	18
BILAGOR	19
Bilaga 1. Anläggningsbeskrivning	19
Bilaga 2. Schaktbeskrivning	25
Bilaga 3. Kartor	29

INLEDNING

Arkeologikonsult har efter beslut av Länsstyrelsen i Stockholms län (dnr 43112-10716-2016) utfört en avgränsande arkeologisk förundersökning inom fastigheterna Brogård 1:151 och Jursta 3:5 sydväst om järnvägen vid Bro samhälle i Upplands-Bro kommun (figur 1). Undersökningen föranleddes av kommunens arbete med detaljplan med bostäder inom området.

Förundersökningen omfattade fornlämningarna Bro 397, 400, 403, 404 och 405, vilka samtliga utgjorde boplatslämningar, och syftet var att fastställa lämningarnas utbredning inom detaljplaneområdet. Vidare skulle det konstateras om det fanns andra anläggningar som härdar eller boplatser i anslutning till skålgropsförekomsten Bro 255:1–3.

FORNLÄMNINGSMILJÖ OCH TOPOGRAFI

Det aktuella området är beläget mellan järnvägen i nordost och Brobäcken i sydväst. Marken i detta område utgörs huvudsakligen av igenväxt lerig åkermark som här och var bryts av både större och mindre impediment med berg i dagen (figur 3). Området är beläget mellan ca 15–25 meter över havet vilket innebär att området började stiga över havsytan under övergången till bronsålder för att sedan torrläggas successivt under loppet av bronsålder och äldre järnålder.

Bro socken var centralt beläget i södra Uppland vid vattenvägar till centralplatser/orter som Birka och Sigtuna, men även norrut till Bergslagen. Närområdet har en rik fornlämningsmiljö som indikerar bosättning från bronsålder och framåt (figur 2). Norr om järnvägen finns talrika skålgropslokaler, och även enstaka skärvstenshögar som kan antas indikera bronsåldersboplatser är kända. Flera boplatslämningar kring Bro har kunnat dateras till äldre och mellersta järnålder. Bygden är också rik på lämningar från senare perioder, till exempel gravfält från yngre järnålder och runstenar. I anslutning till gamla Ullevi bytomt (Bro 145:1) ca 500 meter norr om det nu aktuella området har även en vendeltida kultplats undersökts (Bäck et al. 2008). Ett Husaby,

på vars mark sockenkyrkan uppförs under 1100-talet, kan tolkas som tecken på en centralort (ibid.). De historiskt kända byarna i området har medeltida belägg och ortnamnsformer som tyder på att de har ett ursprung i järnålder (Björklund & Sundin 2015).

Inom detaljplaneområdet genomfördes en arkeologisk utredning 2015 och det var i samband med denna som de här aktuella boplatslämningarna och flera skålgropsförekomster (Bro 255:1–3, Bro 396 och Bro 399) registrerades (Björklund & Sundin 2015). En väg har enligt det historiska kartmaterialet från 1700-talet fram till 1950-tal gått genom området. Vägen leder söderut över Brobäcken i riktning upp mot Bro kyrka. Denna väg har sannolikt varit en del av ett viktigt vägnät som knutit samman Mälarens strand med en centralort vid Bro kyrka och byar/gårdar längre in i Uppland (Lindblom 2016). Lämningar efter denna vägsträckning finns på flera ställen (Bro 78:2–4). Inom detaljplaneområdet påträffades vid den arkeologiska utredningen rester efter en vägbank och vid Brobäcken finns ett vadvägg. Söder om bäcken undersöktes 2015 en del av vägen. Vägbanken kunde dateras till 1300–1600-tal, och under denna var en ännu äldre hålväg (ibid.).

Figur 3. Marken i området utgjordes av tidigare uppodlade lermarker avbrutna av impediment. Här vid Bro 400. Foto från S.

GENOMFÖRANDE

Fornlämningarnas utbredning fastställdes genom sökschaktning med maskin. Sammanlagt undersöktes 3 200 m². Schaktens placering och storlek anpassades till topografi, samt till schakt och resultat från den tidigare utredningen. Schakt, anläggningar och kulturlager mättes in med GPS med nätverks-RTK och beskrevs skriftligen. Ett urval fotograferades även. I de fall det var nödvändigt för att fastställa fornlämningsstatus undersöktes påträffade anläggningar till hälften.

I ett urval av schakten inom varje fornlämningsmetalldetekterades schaktbotten och/eller dumphög,

dvs. ploglager. Inga fynd har tillvaratagits, utan påträffade fynd beskrevs i anläggnings- eller schaktbeskrivning och återdeponerades sedan. Förhistoriska fynd och ett urval historiska fynd fotograferades.

Efter avslutad förundersökning lades schakten igen.

Efter avslutad förundersökning gjorde Jan Owe, boende i Bro, ett nyfynd av två skålgropar i häll intill boplatsen Bro 400. Dessa besiktigades i juni 2017 och har beskrivits, fotograferats och mätts in med GPS och redovisas nedan som Nyfynd 1.

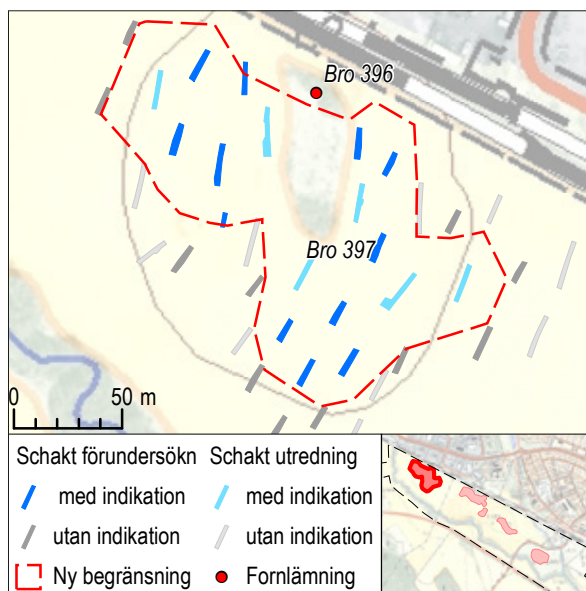
RESULTAT

Boplatsen Bro 397

Boplatsen Bro 397 (utredningsobjekt 11a) är belägen i den nordvästra delen av detaljplaneområdet kring ett impediment med skålgropsförekomsten Bro 396. Norra delen av impedimentet utgörs av berg i dagen, medan den södra till största del består av röjningssten. Efter genomförd förundersökning omfattar boplatsen ca 16 000 m² och är belägen såväl öster, väster och söder om impedimentet (figur 4). Det kan heller inte uteslutas att det finns lämningar på själva impedimentet. Fornlämningen avgränsas åt söder, öster och väster av tomma schakt. Åt norr avgränsas boplatsen av berg i dagen och järnvägen.

Från den tidigare utredningen var ett flertal stolphål, hårdar och gropar kända inom ytan och vid förundersökningen påträffades ytterligare sådana anläggningar och ett kulturlager. Sammanlagt är nu drygt 50 anläggningar kända inom fornlämningen (figur 5 och 6). Anläggningsfrekvensen tycks vara tätare närmare impedimentet där marken är något högre och avtar utåt fornlämningens ytterområden.

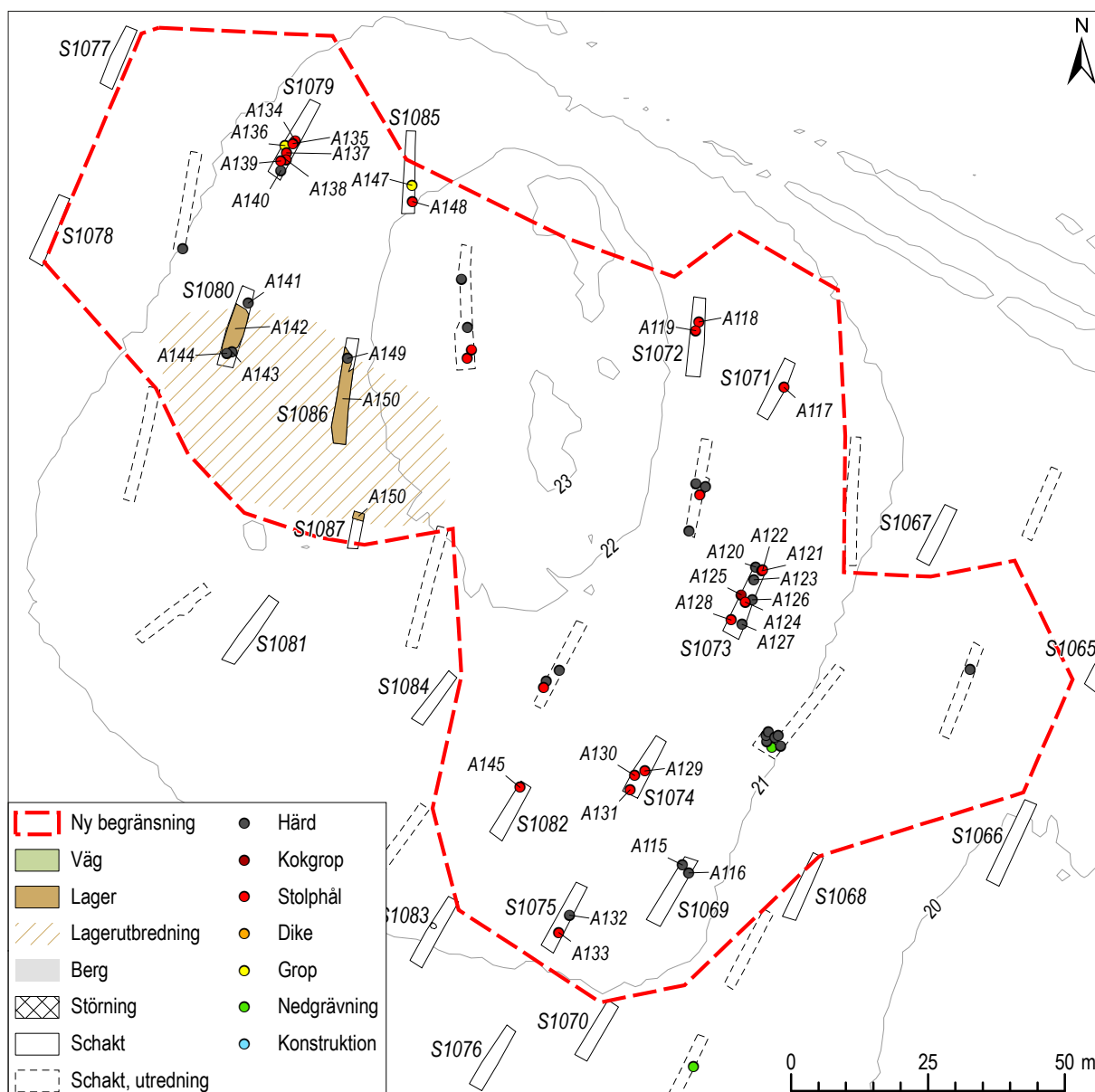
Stolphålen varierade i storlek mellan ca 0,25 till 0,4 meter i diameter och vissa hade stenskonig. I flera av stolphålen fanns bränd lera och kol i ytan vilket kan indikera att stolparna blivit brända (figur 7). Det var inte genom sökschaktningen möjligt att identifiera några tydliga stolprader eller hus, men med tanke på lämningens karaktär är det troligt att sådana funnits inom boplatsen.

Figur 4. Begränsning av boplatsen Bro 397 efter förundersökning markerad på Fastighetskartan. Skala 1:3 500.

De flesta hårdarna var kraftiga och tydliga och varierade i storlek från ca 0,5 meter upp till 1,7 meter i diameter. Samtliga hårdar var rundade, med undantag för ett par oregelbundna, och de flesta innehöll skärvsten. Förutom hårdar påträffades även en kokgrop (A125) som innehöll rikligt med skärvsten, men inget synligt kol i ytan. Ytterligare två stora gropar (A136 och A147) med obestämd funktion framkom inom ytan.

I fornlämningens västra del var ett kraftigt kulturpåverkat lager med rikligt med kol, skärvsten och

Figur 5. Plan över schakt, anläggningar och lager inom boplatsen Bro 397. Ej numrerade schakt och anläggningar är från den tidigare utredningen. Ekvidistans 1 meter. Skala 1:700.

Anläggningstyp	Utredning	Förundersökning	Totalt antal
Stolphål	4	18	22
Härdar	14	12	26
Kokgrop		1	1
Grop	1	2	3
Kulturlager		1	1
Totalt			53

Figur 6. Tabell med påträffade anläggningar inom boplatsen Bro 397.

Figur 7. Stolphål A128 inom boplatsen Bro 397 med tydlig bränd karaktär. Foto från Ö.

bränd lera. Lagret observerades i tre schakt (S1080, A1086 och A1087) och mättes in med två nummer (A142 och A150), men utgör sannolikt delar av samma lager. I och i anslutning till lagret låg flera härdar och det är mycket möjligt att det kan finnas ytterligare anläggningar i lagret. I schakt 1087 var det tydligt att lagret tunnade ut och upphörde

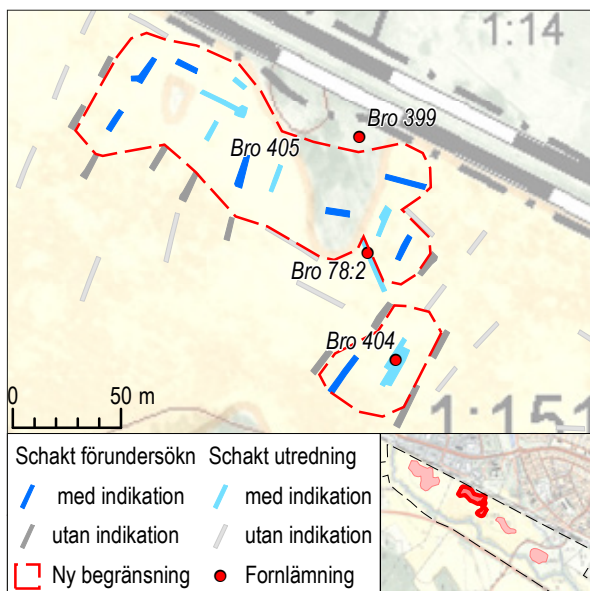
söderut och uppskattningsvis omfattar lagret ca 1 500 m².

Dumphögarna från ett urval av schakten metall-detekterades (S1073, S1078, S1079, S1082 och S1085), men endast järnföremål från historisk och modern tid, samt ett enstaka föremål i bly och en bronsknapp påträffades. Inga andra fynd påträffades i samband med sökschaktningen.

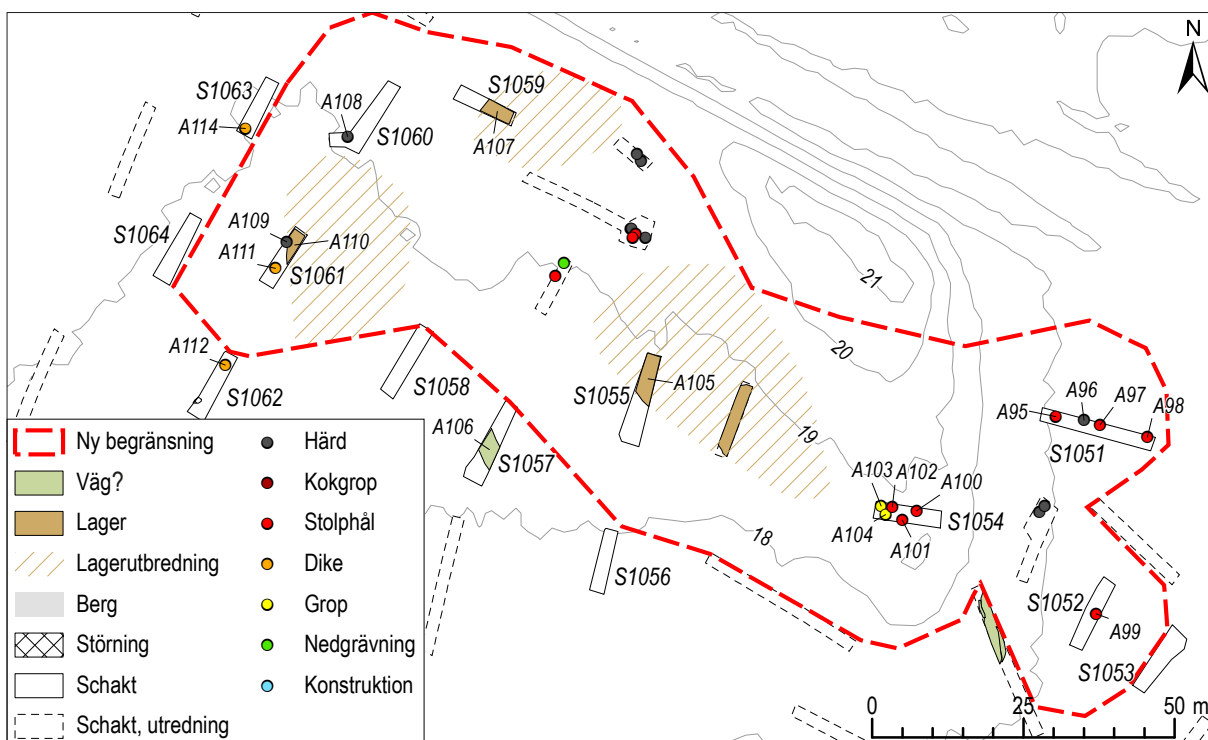
Bro 405

Boplatsen Bro 405 (utredningsobjekt 11b) är belägen i anslutning till ett impediment intill järnvägen, endast ca 130 meter sydost om Bro 397. Den norra delen av impedimentet utgörs av berghäll och där finns även skålgropsförekomsten Bro 399 registrerad. Efter genomförd förundersökning omfattar boplatslämningen ca 8 300 m² och omfattar södra delen av impedimentet, samt den något högre liggande åkermarken åt nordväst och sydost (figur 8). Fornlämningen avgränsas i söder, öster och väster av tomma schakt och åt norr av berg i dagen på impedimentet, samt järnvägen.

Från den tidigare utredningen var härdar, stolphål, gropar och ett kulturlager kända inom ytan och vid förundersökningen påträffades ytterligare anlägg-

Figur 8. Begränsning av boplatserna Bro 404 och 405 efter förundersökning markerade på Fastighetskartan. Skala 1:3 500.

Figur 9. Plan över schakt, anläggningar och lager inom boplatserna Bro 405. Ej numrerade schakt och anläggningar är från den tidigare utredningen. Ekvidistans 1 meter. Skala 1:1 250.

Figur 10. De två stenskodda stolphålen A135 och A137 som eventuellt utgör ett bockpar till hus inom boplatsten Bro 405. Foto från NV.

Anläggningstyp	Utredning	Förundersökning	Totalt antal
Stolphål	3	7	10
Härdar	6	3	9
Grop	1	2	3
Kulturlager	1	2	3
Totalt			25

Figur 11. Tabell med påträffade anläggningar inom boplatsten Bro 405.

ningar av samma karaktär. Sammanlagt är nu drygt 20 anläggningar kända, samt tre ytor med kulturlager (figur 9 och 11).

De stolphål som påträffades vid förundersökningen varierade i storlek mellan ca 0,15 till 0,5 m i diameter. Endast två stolphål var stenskonade (A135 och A137), vilka skulle kunna utgöra ett bockpar till ett hus (figur 10). I övrigt var det inte genom sökschaktningen möjligt att identifiera några tydliga stolprader eller byggnader, men med tanke på lämningens karaktär är det sannolikt att sådana funnits inom boplatsten. Härdarna varierade från endast mindre bevarade bottenar till över en meter stora och kraftiga anläggningar med skärvsten.

Det kulturlager (A105) som påträffades i schakt 1055 utgör en del av samma lager som påträffades vid utredningen (A1019, Björklund & Sundin 2015). Lagret var kraftigt kulturpåverkat och innehöll mycket rikligt med skärvsten, samt kol och bränd lera. Lagret är minst 0,1 m tjockt och tunnar ut mot söder. Lagret omfattar uppskattningsvis ca 900 m². I schakt 1059 påträffades ytterligare ett kulturlager (A107), vilket inte var lika kraftigt kulturpåverkat, men som även det innehöll skörbränd

Figur 12. Mindre järnredskap med tånge påträffade vid metalldetektering av ploglagret i schakt 1052 inom Bro 405. Skala 1:1.

sten, kol och bränd lera. Detta lager bedöms omfatta maximalt 500 m². Av liknande karaktär var även kulturlager A110 i schakt 1061 som kan omfatta ca 300 m². I anslutning till detta lager var även en härd (A109).

I schakt 1057 söder om boplatsten var ett grusigt stråk med rundade stenar, som eventuellt skulle kunna utgöra rester efter en väg (A106). Någon väg i denna sträckning har emellertid inte kunnat identifieras i det historiska kartmaterialet. Lämningen bedöms som alltför osäker för att få status som fornlämning.

I schakt 1062 påträffades en möjlig malsten (löpare) i ploglagret. Dumphögar från ett urval av schakten metalldetekterades (S1052, S1054, S1058, S1059 och S1060). I schakt 1052 påträffades ett mindre järnredskap med tånge (figur 12) som är svårt att tidsfästa, men i övrigt framkom endast järnföremål från historisk och/eller modern tid, som till exempel hästskosömmar och spik.

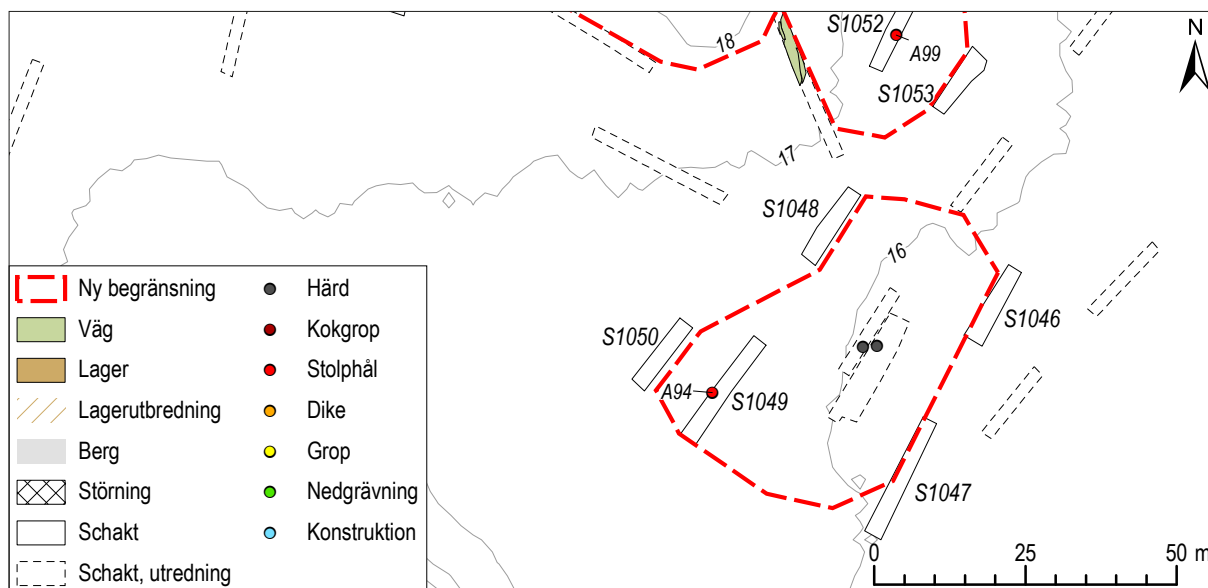
Bro 404

Boplatsen Bro 404 (utredningsobjekt 11d) är belägen i tidigare åkermark strax sydost om boplatsen Bro 405. Efter genomförd förundersökning omfattar boplatsen ca 1 600 m² (se figur 8). Fornlämningen avgränsas av tomma schakt i alla riktningar.

Endast tre anläggningar är kända inom ytan (figur 13). Vid utredningen påträffades ett stolphål och

en härd och i samband med denna förundersökning framkom ytterligare ett stolphål (A94 i S1049) vilket undersöktes till hälften. Sannolikt finns ytterligare lämningar i området närmast omkring dessa schakt. Troligen rör det sig om spridda lämningar i utkanten av boplatsen RAÄ Bro 405.

Dumpmassorna i schakt 1049 metalledetekterades och det påträffades tre hästkosömmar. Inga andra fynd framkom inom lämningen.

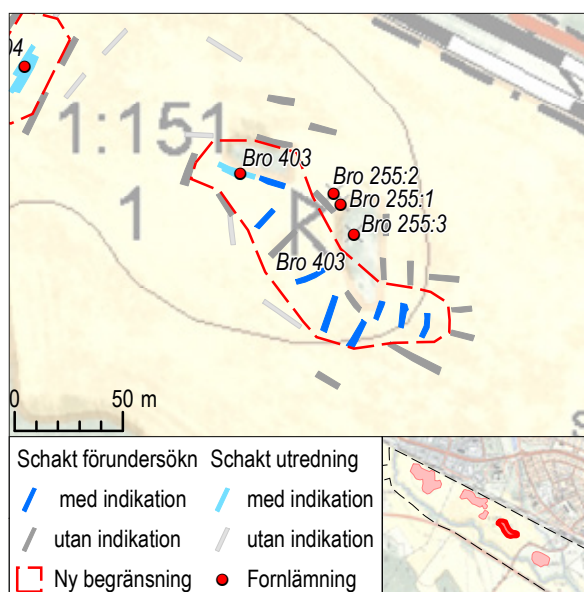

Figur 13. Plan över schakt, anläggningar och lager inom boplatsen Bro 404. Ej numrerade schakt och anläggningar är från den tidigare utredningen. Ekvidistans 1 meter. Skala 1:1 250.

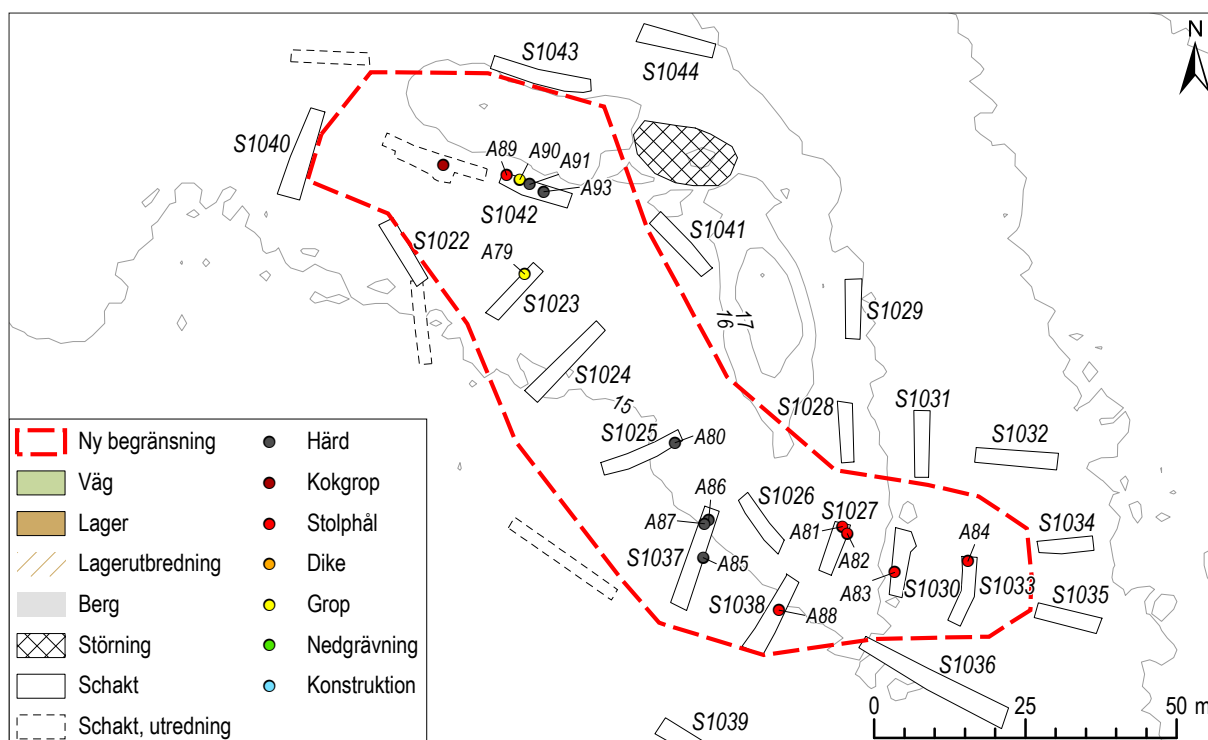
Bro 255:1–3 och Bro 403

Boplatsen Bro 403 (utredningsobjekt 11e) är belägen invid två impediment i den sydöstra delen av detaljplaneområdet, ca 100 meter sydost om boplatserna Bro 404 och 405. I berghäll på det östra impedimentet är skålgropsförekomsten Bro 255:1–3. Impedimenten består, förutom av berg i dagen, av röjningssten. Mellan impedimenten var en stor urschaktning, sannolikt efter stentäkt. Fornlämningen är belägen på den södra och sydvästra sidan av impedimenten och på något högre mark i direkt anslutning till dessa (figur 14). Efter genomförd förundersökning omfattar boplatsslämningen ca 4 600 m² och avgränsas av tomma schakt i alla riktningar.

Endast en kokgrop var känd efter utredningen, men vid förundersökningen påträffades ytterligare 14 anläggningar i form av stolphål, härdar och gropar

Figur 14. Begränsning av boplatsen Bro 403 efter förundersökning markerad på Fastighetskartan. Skala 1:3 500.

Figur 15. Plan över schakt, anläggningar och lager inom boplatsen Bro 403. Ej numrerade schakt och anläggningar är från den tidigare utredningen. Ekvidistans 1 meter. Skala 1:1 250.

Anläggningstyp	Utredning	Förundersökning	Totalt antal
Stolphål		6	6
Härdar		6	6
Kokgrop	1		1
Grop		2	2
Totalt			15

Figur 16. Tabell med påträffade anläggningar inom boplatsen Bro 403.

(figur 15 och 16). Anläggningarna tycks vara glest spridda, vilket kan tala för att det rör sig om en aktivitetsyta, snarare än bebyggelse. En grop (A79) och ett stolphål (A81) delundersöktes.

Alla stolphål utom ett påträffades i den sydöstra delen av fornlämningen, kring det östra impedimentets södra udde (S1027, S1030, S1033 och S1038). Stolphålen var 0,2–0,5 meter stora och några hade stenskoning.

Härdarna tycks gruppera sig i två områden, dels i anslutning till den tidigare kända kokgruppen invid det västra impedimentet (S1042), dels väster om det östra impedimentet (S1025 och S1037). Härdarna

Figur 17. Nit som påträffades vid metalldektivering av ploglagret i schakt 1037 inom Bro 403. Skala 1:1.

var runda, från 0,4 meter upp till 1,5 meter stora och samtliga innehöll rikligt med sot och kol, samt skörbrända stenar. I en av härdarna (A85) var obränt ben i ytan.

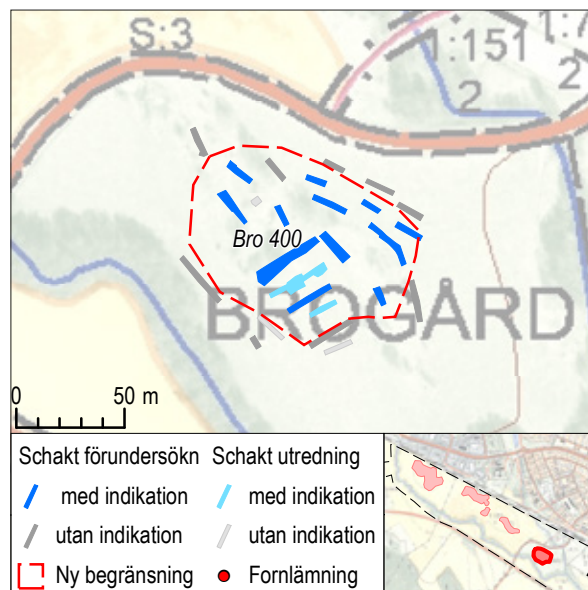
Dumphögarna från ett urval av schakten metalldektiverades (S1030, S1037, S1042 och S1049). I schakt 1030 påträffades en järnnit som kan dateras till järnålder och i schakt 1037 framkom en mejsel eller kil av järn som kan vara från förhistorisk såväl som historisk tid (figur 17). I övrigt påträffades endast järnföremål från historisk och/eller modern tid, som till exempel hästkosömmar och spik.

Bro 400

Boplatsen Bro 400 (utredningsobjekt 15) är belägen på och kring ett impediment i den sydöstra delen av området. I norra och södra delen av impedimentet är berg i dagen och på flera ställen är samlingar av röjningssten. På norra delen av impedimentet finns även cementplintar till en raserad husgrund. Denna husgrund har inte kunnat återfinnas på några äldre kartor. Efter genomförd förundersökning omfattar boplatsen ca 6800 m² och lämningar framkom på den centrala delen av impedimentet, samt i den äldre åkermarken i sydväst och nordost (figur 18). Fornlämningen avgränsas av tomma schakt i alla riktningar, samt berg i dagen i de norra och södra ändarna av impedimentet.

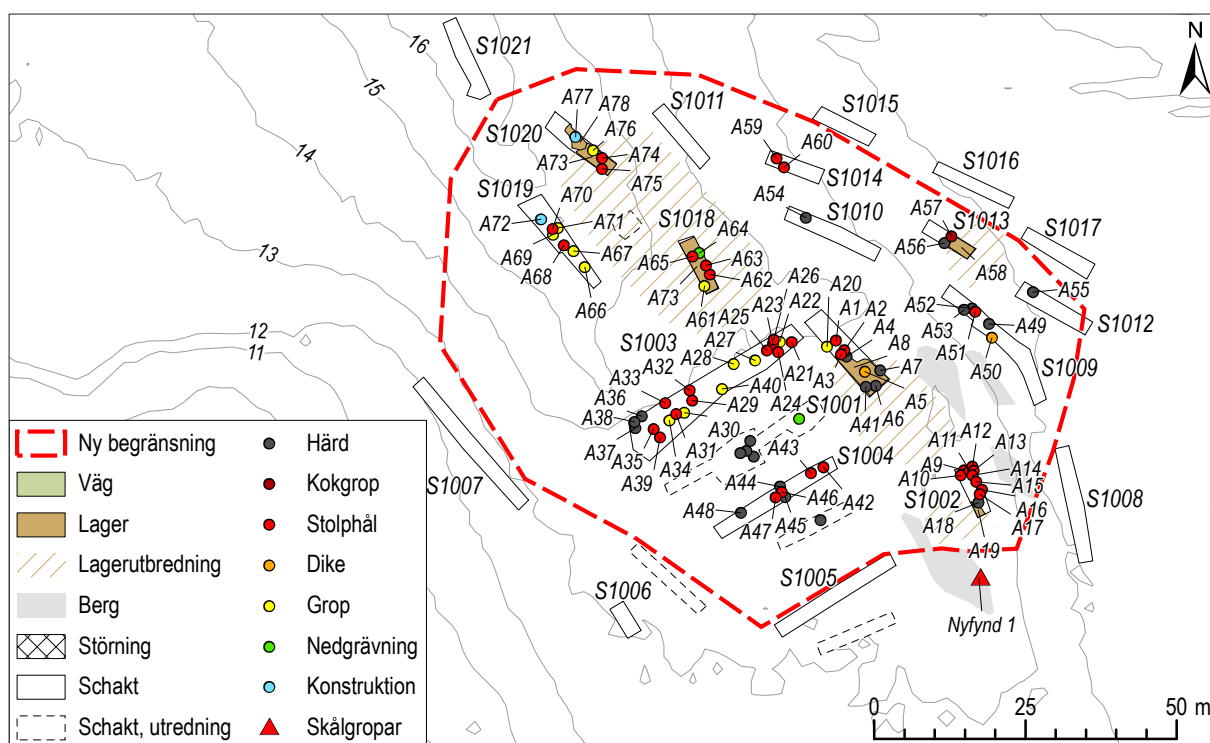
Vid den tidigare utredningen dokumenterades fem härdar och vid förundersökningen påträffades ytterligare anläggningar i form av bland annat härdar, stolphål och gropar (figur 19 och 20). Sammanlagt är nu drygt 70 anläggningar kända inom fornlämningen. Inom ytan dokumenterades även tre ytor med kulturlager, samt två stenrader på norra delen av impedimentet.

På den norra delen av impedimentet, i schakt 1019, fanns raseringsmassor med modernt material (till

Figur 18. Begränsning av boplatsen Bro 400 efter förundersökning markerad på Fastighetskartan. Skala 1:3500.

exempel porslin, glasflaskor, plast mm) sannolikt från den raserade husgrunden intill. Under dessa massor framkom emellertid flera anläggningar och en stenrad (A72). Stenraden låg i öst-västlig riktning och bestod av en enkel rad med ca 0,4–0,6 meter stora stenar (figur 21). Stenraden låg i ett siltigt lager som till skillnad från massorna ovanpå inte innehöll

Figur 19. Plan över schakt, anläggningar och lager inom boplatsen Bro 400. Ej numererade schakt och anläggningar är från den tidigare utredningen. Ekvidistans 1 meter. Skala 1:1250.

Anläggningstyp	Utredning	Förundersökning	Totalt antal
Stolphål		37	37
Härdar	5	17	22
Kokgrop		1	1
Grop		14	14
Kulturlager		3	3
Stenrad		2	2
Totalt			77

Figur 20. Tabell med påträffade anläggningar inom boplat-sen Bro 400.

några recenta föremål. Ytterligare en stenrad av samma karaktär (A77) påträffades i schakt 1020. Denna sträckte sig i nordväst-sydöstlig riktning och även den låg i ett siltlager. Stenraderna har karaktären av terrasseringar, men ingen av dem ligger på en tydlig krönkant. A72 är belägen ca 5 meter norr om impedimentets sluttning och söder om A77 är endast en svag sluttning. Eventuellt kan stenraden A77 ha ett samband med den väg som enligt Häradsekonomiska kartan från mitten av 1800-talet gått i nord-sydlig riktning över impedimentet och som var synlig i schakt 1001 i form av väggrus.

Söder om stenrad A77 var ett 0,2 meter tjockt lager (A73) bestående av mörkgrå siltig lera, vilket även återfanns i schakt 1018. Minst ett stolphål (A62) var grävt genom lagret och ytterligare gropar och stolphål framträdde under lagret. Då fyllningen i anläggningarna var snarlik innehållet i lagret är det emellertid möjligt att fler anläggningar grävts genom lagret, men att de inte var möjliga att urskilja förrän lagret tagits bort. Lagret kan vara upp till 650 m² stort.

På södra delen av impedimentet påträffades ytterligare två kulturpåverkade lager. I schakt 1001 var kulturlager (A8) med inslag av kol och skörbränd sten i anslutning till tre härdar. Lagret har sannolikt tillkommit i samband med aktiviteter kring härdarna. Även i schakt 1002 var ett kraftigt kulturpåverkat lager (A19) i anslutning till en härd. Lagret var ca 0,2 meter tjockt och innehöll rikligt med kol, sot och skärersten. I samband med metalledetektering grävdes en liten provgrop i lagret och en tånge från ett järnredskap påträffades. I samma schakt var även en samling stolphål, varav några i rad, vilket skulle kunna indikera en huslämning. Båda lagrens utbredning begränsas av berg i dagen på flera ställen och är uppskattningsvis ca 250 m² (A8) respektive ca 60 m² (A19) stora.

Figur 21. Stenraden A72 fotograferad från Ö.

Den största anläggningskoncentrationen finns i den äldre åkermarken sydväst om impedimentet där ett flertal härdar, gropar och stolphål har påträffats. Nordost om impedimentet ligger anläggningarna mer gles på en svag höjd i åkermarken. I anslutning till en härd och en kokgrop i schakt 1013 påträffades ytterligare ett kulturpåverkat lager (A58) med kol och skärersten, samt brända och obrända ben. Återigen är det troligt att lagret tillkommit i samband med aktiviteter vid anläggningarna och lagret bör inte omfatta mer än ca 75 m².

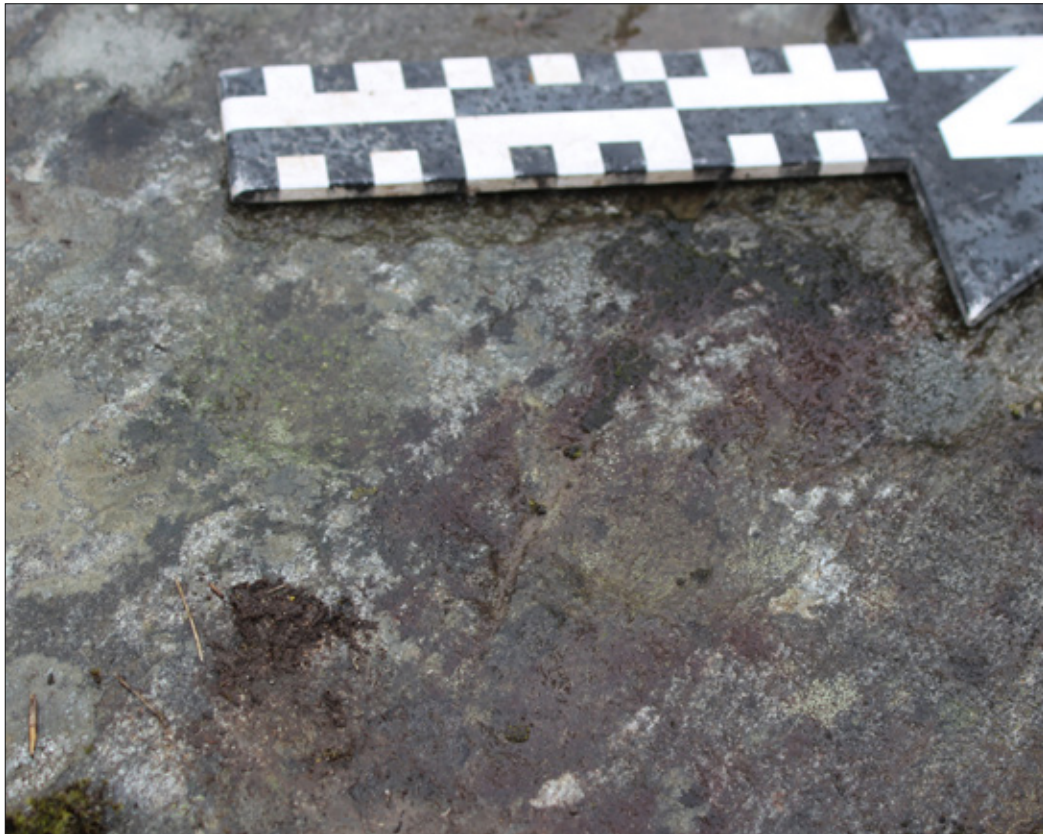
Stolphålen inom fornlämningen varierar i storlek mellan ca 0,15 och 0,5 meter i diameter och ungefär hälften har stenskonig. Härdarna varierar mellan tunna, små härdbottnar till mer välbevarade upp till 1,5 meter stora anläggningar. Samtliga är rundade eller ovala och de allra flesta innehåller skärersten. Ett flertal nedgrävningar som inte har kunnat funktionsbestämmas närmare har dokumenterats som gropar. Bland dessa kan det till exempel finnas ytterligare stolphål.

Dumphögarna och schaktbotten metalledetekterades i två av schakten (S1002 och S1003). Förutom den tånge till järnredskap som påträffades i kulturlager A19 framkom endast järnföremål från historisk och/eller modern tid, som till exempel hästkosömmar och pik.

Nyfynd 1

Nyfynd 1 utgörs av hållristning i form av två skålgropar som är belägna i flack håll direkt söder om boplatsen Bro 400 (se fig 19; fig 22). Skålgroparna är placerade med ca 3 cm mellanrum och är ca

3,5 cm i diameter och ca 0,5 cm djupa. Mossan på hållen närmast omkring skålgroparna skrapades av, men inga ytterligare ristningar påträffades. Det kan emellertid inte uteslutas att ytterligare skålgropar finns på de kraftigt övertorvade hållarna i denna del av impedimentet.

Figur 22. Nyfynd 1, de två skålgroparna i håll söder om boplatsen Bro 400. Foto från Ö.

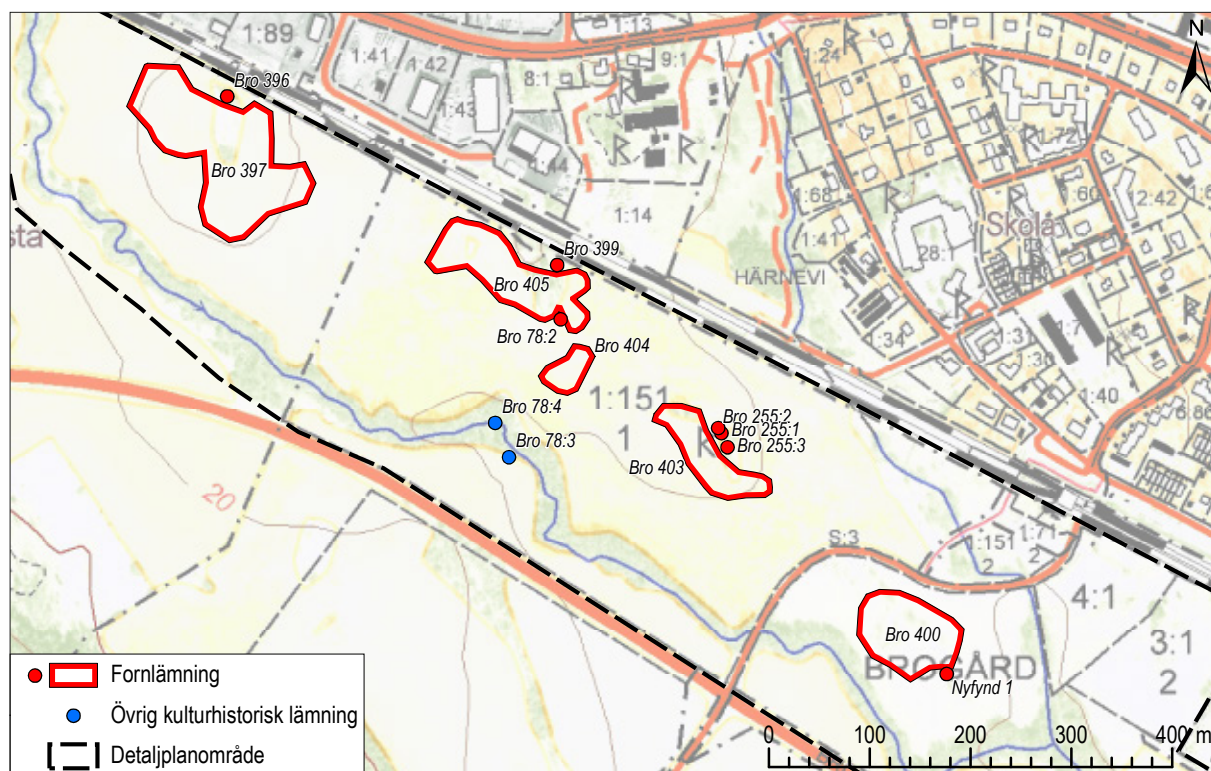
SLUTSATSER

Genom förundersökningen har boplatslämningarna inom detaljplaneområdet kunnat avgränsas. Gemensamt för samtliga boplatser är att de är belägna på de något högre markerna i området och i anslutning till impediment. Fornlämningarna Bro 397, Bro 400 och Bro 405 utgör relativt omfattande lämningar med många anläggningar och kulturlager, vilket talar för att det har legat förhistorisk bebyggelse inom dessa ytor. De kraftiga kulturlagren inom Bro 397 och Bro 405 indikerar att ytorna nyttjats intensivt eller under en längre tid. Lämningarna inom Bro 403 och 404 är däremot av mer spridd karaktär och utgör snarare någon form av aktivitetsytor.

Dateringen av lämningarna har inte kunnat fastställas genom förundersökningen, men med hänsyn till landhöjningen har området bebotts tidigast under yngre bronsålder. Upptäckten av skålgropar i anslutning till boplatserna Bro 400 (Nyfynd 1) innebär att sådana förekommer i anslutning till samtliga boplatser inom området. Detta talar för en datering till senare delen av bronsålder eller äldsta järnålder. Fyndet av en järnnit i ploglagret

vid Bro 403 kan också indikera aktiviteter under yngre järnålder.

Flera boplatser i närområdet är kända, men det är endast ett fåtal som är undersökta. Cirka 200–400 meter norr om Bro 397 har boplatslämningar från mellersta järnålder undersökts (Bro 257:1 och Bro 352; Hallgren 2010, Hed Jakobsson & Lindblom 2011) och cirka 700 meter öster om de här aktuella lämningarna finns boplatser som efter förundersökning kunnat dateras till förromersk och romersk järnålder (Bro 286:1 och Bro 287:1). Inför anläggandet av galoppbanan, ca 500 meter nordväst om Bro 397, undersöktes några enstaka härdar från äldsta järnålder (Bro 362 och Bro 363) och ett härdområde (Bro 358) i anslutning till skålgropar som tolkats som en kultplats med koppling till matlagning eller betesdrift, vilket nyttjats från yngre bronsålder till tidig romersk järnålder (Åhlström 2016). Fornlämningsbilden är komplicerad och då det inte gjorts någon övergripande studie av bebyggelseutvecklingen i området under de äldre perioderna är kunskapen om markutnyttjandet kring Bro under bronsålder och järnålder fortfarande bristfällig.

Figur 23. Fornlämningar inom nordvästra delen av detaljplaneområdet efter genomförd förundersökning. Skala 1:7 500,

ADMINISTRATIVA OCH TEKNISKA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnummer:	3031
Länsstyrelsens diariernr:	43112-10716-2016
Datum för länsstyrelsens beslut:	2016-10-31
Typ av undersökning:	Förundersökning
Utförandetid, fältarbete:	2017-04-04 – 04-13
Län:	Stockholm
Landskap:	Uppland
Kommun:	Upplands-Bro
Socken:	Bro
Fastighet:	Brogård 1:151 och Jursta 3:5
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Projektledare:	Linda Lindwall
Rapportansvarig:	Linda Lindwall
Deltagande arkeologer:	Anders Bornfalk Back, Linda Lindwall
Layout:	Samuel Björklund
Kvalitetsgranskning:	Björn Hjulström
Fynd:	Inga fynd har tillvaratagits.

REFERENSER

BJÖRKLUND, S & SUNDIN, L. 2015. *Trädgårdsstaden i Bro. Brogård 1:151 och Jursta 3:5 m fl, Bro socken, Upplands-Bro kommun, Uppland, Stockholms län. Arkeologisk utredning*. Rapporter från Arkeologikonsult 2015.2916. Upplands Väsby.

BÄCK, M, HÅLLANS STENHOLM, A-M & LJUNG, J-Å. 2008. *Lilla Ullevi – historien om det fridlysta rummet. Vendeltida helgedom, medeltida by och 1600-talsgård. Uppland, Bro socken, Klöv och Lilla Ullevi 1:5, Jursta 3:3, RAA 145*. UV Mitt Rapport 2008:39. Hägersten.

HALLGREN, A-L. 2010. *Skällsta. Två järnåldersgårdar söder om viet i Lilla Ullevi. Arkeologisk undersökning, RAA 257, Skällsta, Bro socken, Upplands-Bro kommun, Stockholms län, Uppland*. Kulturmiljövård Mälardalen Rapport 2009:74. Västerås.

HED JAKOBSSON, A & LINDBLOM, C. 2011. *Gård och gravfält vid Lilla Ullevi. Arkeologisk undersökning, RAA 40, Skällsta, Bro socken, Upplands-Bro kommun, Stockholms län, Uppland*. Rapporter från Arkeologikonsult 2011:2165. Upplands Väsby.

LINDBLOM, C. 2016. *På väg genom Bro socken. Arkeologisk undersökning av väglämning Bro 78:4 inom fastigheten Brogård 1:151, Bro socken, Upplands-Bro kommun, Stockholms län. Arkeologisk undersökning*. Rapporter från Arkeologikonsult 2016.2969. Upplands Väsby.

ÄHLSTRÖM, J. 2016. *En galoppbana i Upplands-Bro. Härdområden, skålgropar och en järnåldersboplatz. Arkeologisk förundersökning och arkeologisk undersökning. Fornlämning Bro 350-360, 362-363, önsa gård 1:1, bro socken, Upplands-Bro kommun, Stockholms län, Uppland*. Stiftelsen Kulturmiljövård Rapport 2016:29. Västerås.

Kartor

Häradsekonomiska kartan, Kalmarsand 1859-63, J112-75-2, Rikets allmänna kartarkiv

BILAGA 1. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING

RAÄnr	Anlnr	Objekt	Subklass	Form i plan	Storlek (m)	Höjd/djup, min	Observationer
Bro 400	1	Stolphål	Stenskott	Rund	0,35		Brun sand.
Bro 400	2	Stolphål		Oval	0,25		Brun sand.
Bro 400	3	Stolphål		Rund	0,60		Brun siltig sand med inslag av småsten.
Bro 400	4	Härd		Oval	0,36x0,45		Gråsvart siltig sand med enstaka skärvsten. Ett par fragment brända ben.
Bro 400	5	Dike			0,60		Stenfyllt dike, n-s riktning.
Bro 400	6	Härd		Rund	0,50		Gråsvart sandig lera. Svår att urskilja i kulturlagret.
Bro 400	7	Härd		Rundad	1,00	0,05	Kol, sot och skärvsten som syntes i schaktkanten.
Bro 400	8	Kulturlager		Oregelbunden			Grå siltig lera, fryk av kol och spridda skörbrända stenar upp mot 0,1x0,1m. Enstaka fragment av obränt ben.
Bro 400	9	Stolphål		Rund	0,26		Brun sandig lera.
Bro 400	10	Stolphål	Stenskott	Rund	0,41		Brun lerig sand. En större sten i ytan.
Bro 400	11	Stolphål		Oval	0,5x0,6		Brun lerig sand.
Bro 400	12	Stolphål		Rundad	0,45		Brun lerig sand.
Bro 400	13	Stolphål		Oval	0,3x0,35		Brun letig sand.
Bro 400	14	Stolphål	Stenskott	Rund	0,50		Brun lerig sand, en större sten i ytan.
Bro 400	15	Stolphål	Stenskott	Rund	0,52		Brun lerig sand, två större stenar i ytan.
Bro 400	16	Stolphål		Rund	0,38		Brun lerig sand.
Bro 400	17	Stolphål		Rund	0,43		Brun lerig sand.
Bro 400	18	Härd		Rund	0,70		Brun och svart flammig lerig sand med inslag av sot och kol.
Bro 400	19	Kulturlager				0,20	Svartbrun siltig och lerig sand med inslag av kol, sot, skärvsten och bränd lera. En ca 15x15 cm stor provgrop grävdes i samband med metalldetektering varvid en tånge i järn påträffades. Återdeponerades.
Bro 400	20	Grop		Rundad	0,90		Brun lerig sand, enstaka småsten. Endast delvis fram-schaktad.
Bro 400	21	Stolphål	Stenskott	Rund	0,45		Grå lerig silt med ett antal uppstickande stenar, upp mot 0,15x0,15m.
Bro 400	22	Grop		Rundad	0,6x0,65		Grå lerig silt.
Bro 400	23	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,41x0,47		Grå lerig silt med ett par stenar i ytan (upp mot 0,1x0,08m st), vilka kan utgör skoning,
Bro 400	24	Stolphål	Stenskott		0,46x0,49		Grå lerig silt med ett par uppstickande stenar (ca 0,3x0,17m st).
Bro 400	25	Stolphål?		Rundad	0,42x0,48		Grå lerig silt.
Bro 400	26	Stolphål?		Rund	0,42x0,45		Brun lerig silt med enstaka småsten. Ca 0,13 m dj, skålformad. Vid metalldetektering påträffades ett ca 2x1 cm stort platt obestämbart järnfragment ca 15 cm ned i anläggningen. Återdeponerat.
Bro 400	27	Grop		Rundad	0,52x0,57		Grå lerig silt enstaka mindre stenar i plan (upp mot 0,08x0,08m st).
Bro 400	28	Grop		Rundad	0,67x0,78		Brun sandig silt. Samling stenar i södra delen, mellan 0,12 till 0,07m st. Vid metalldetektering påträffades ett ca 2x1 cm stort platt obestämbart järnfragment ca 15 cm ned i anläggningen. Återdeponerat.
Bro 400	29	Stolphål	Stenskott	Oval	0,43x0,58		Grå lerig silt med större uppstickande sten (ca 0,3x0,25m st).
Bro 400	30	Grop		Rundad	0,62x0,75		Grå lerig silt med inslag av obränt ben i ytan.
Bro 400	31	Stolphål?		Rund	0,38x0,41		Mörkgrå lerig silt.
Bro 400	32	Stolphål		Rund	0,32x0,36		Grå lerig silt med en sten i ytan (ca 0,1x0,06m st).

BILAGA I. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING, FORTS.

RAÄnr	Anlnr	Objekt	Subklass	Form i plan	Storlek (m)	Höjd/djup, min	Observationer
Bro 400	33	Stolphål?		Rundad	0,34x0,44		Mörkgrå lerig silt.
Bro 400	34	Grop		Rundad	2,1x2,6		Kolig och sotig nedgrävning runt markfast stenblock, 2,1x1,1m stor. Grop för tillmakning av markfast sten.
Bro 400	35	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,12x0,12		Mörk lerig silt med uppstickande stenar i storleken 0,12x0,12m. En av dem skärvig.
Bro 400	36	Härd		Rundad	1,1x1,3		Lerig silt med sot, kol och skärvsten.
Bro 400	37	Härd		Rundad	0,9x1,1		Lerig silt med sot, kol och skärvsten.
Bro 400	38	Härd		Rundad	0,30x0,60		Lerig silt med kol, sot, skärvsten och sten i storleken 0,08x0,97m. Ligger i schaktkant och ej helt framschaktad.
Bro 400	39	Stolphål?		Rund	0,40		Mörkgrå lerig silt.
Bro 400	40	Grop		Oval	2,1x5,2		Brun sandig silt med större stenar i ytan (upp mot 0,5x0,5m st), vissa av dem skärviga. Sannolikt sprängstenstensgrop.
Bro 400	41	Härd		Rundad	1,10		Sotig sandig lera. Enstaka stenar i plan (ca 0,06x0,06m st), ett par av dem skärviga.
Bro 400	42	Stolphål?		Rund	0,32x0,35		Grå lerig silt.
Bro 400	43	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,41x0,49		Grå lerig silt med uppstickande stenar, upp mot 0,15x0,13m.
Bro 400	44	Härd		Rundad	0,44x0,58		Sotig och kolig lerig silt. Ett par skärviga stenar. Anläggningen något under schaktkant.
Bro 400	45	Härd		Rundad	0,95x1,45		Lerig silt.Kol, sot och bränd lera i ett stråk längs nedgrävningskanten. Enstaka skörbrända stenar i ytan.
Bro 400	46	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,22x0,27		Grå siltig lera med inslag av kol. Ett par skörbrända stenar i ytan.
Bro 400	47	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,41x0,50		Grå siltig lera med två uppstickande stenar (ca 0,2x0,14m st).
Bro 400	48	Härd		Rund	0,69x0,78		Siltig lera med sot och kol, samt enstaka skörbrända stenar.
Bro 400	49	Härd		Rundad	0,25x0,30		Härdbotten. Lera med kol, sot och inslag av bränd lera.
Bro 400	50	Dike			0,65x7,8		Stråk av sten i nō-sv riktning. Stenar mellan 0,2x0,2m till 0,65x0,5m st.
Bro 400	51	Stolphål	Stenskott	Oval	0,45x0,70		Grå lera med inslag av kol och sot, samt flera stenar (ca 0,1x0,1m - 0,15x0,15m st), varav ett par skörbrända.
Bro 400	52	Härd		Rund	0,60		Mörkgrå lera med inslag av kol, sot, skörbränd sten och bränd lera.
Bro 400	53	Härd		Oval	0,32x0,55		Härdbotten. Grå lera med kol, sot och inslag av bränd lera.
Bro 400	54	Härd		Rund	0,55		Härdbotten. Mörkgrå lera med kol och bränd lera.
Bro 400	55	Härd		Rund	1,10		Mörkgrå lera med kol, sot och inslag av bränd lera och skärvsten.
Bro 400	56	Härd		Rund	1,30		Svartbrun flammig lera med inslag av kol, sot och skärvsten. Obränd djurkäke i ytan. Endast delvis framtagen.
Bro 400	57	Kokgrop		Rund	0,60		Brun lera med rikligt med skärvsten.
Bro 400	58	Kulturlager					Brun lera med inslag av kol, skärvsten, brända ben och obrända djurben. Avsatt boplatlager eller hårdmatetial som dragits ut med plogen.
Bro 400	59	Stolphål		Rund	0,24		Brun lera.
Bro 400	60	Stolphål	Stenskott	Rund	0,20		Grå lera. Stenskonat med små stenar, ca 0,1 m st.
Bro 400	61	Grop		Rundad	0,7x0,75		Grå siltig lera. Sticker in under schaktkant.
Bro 400	62	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,45x0,55		Grå siltig lera med flertalet stenar i ytan (ca 0,15x0,15m st).

BILAGA I. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING, FORTS.

RAÄnr	Anlnr	Objekt	Subklass	Form i plan	Storlek (m)	Höjd/djup, min	Observationer
Bro 400	63	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,35x0,52		Grå siltig lera med stenar (ca 0,15x0,12m st). Ligger i schaktkant.
Bro 400	64	Grop		Oregelbunden	0,4x1,05		Grå siltig lera med enstaka mindre stenar i ytan (ca 0,1x0,1m st). Ligger direkt öst om markfast sten.
Bro 400	65	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,40x0,55		Grå siltig lera med ett par stenar (ca 0,2x0,15 m st).
Bro 400	66	Grop		Rundad	0,65x0,7		Svartgrå siltig lera med en sten i ytan (ca 0,2x0,12m st).
Bro 400	67	Grop		Rundad	0,68x0,72	0,36	Grå siltig fyllning, något grusig. Grusigare mot toppen, siltigare mot botten. Ett antal sten i storleken 0,25x0,2m i fyllningen. Stolphål?
Bro 400	68	Stolphål?		Rundad	0,35x0,40		Grå lucker silt.
Bro 400	69	Grop		Rund	0,61x0,64		Grå lerig silt med enstaka stenar i ytan (ca 0,15x0,15m st).
Bro 400	70	Stolphål?		Rundad	0,32x0,40		Grå lerig silt.
Bro 400	71	Grop?		Rundad	0,49x0,74	0,13	Grå lerig silt med sten i ytan (ca 0,12x0,15 m st). Nedgrävning med ojämn profil. Djupare i väst, grundar upp i öst. Stolphål, grop eller stenlyft?
Bro 400	72	Stenrad		Avlång	0,7x5,2		Rad med stenar i storleken 0,4x0,4m - 0,6x0,6m, lagda i ett skikt i Ö-V riktning. Stenarna ligger inte i morän utan i ett lerigt siltigt lager, särskilt tydligt i syd.
Bro 400	73	Kulturlager				0,22	Kompakt mörkgrå siltig lera med spridda mindre stenar (0,07x0,07m st), samt enstaka större (upp mot 0,5x0,5m st). Anläggningar grävda genom lagret, t.ex A62. Även anläggningar observerade under lagret. Dokumenterat i S1018 och S1020.
Bro 400	74	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,60x0,75		Mörkgrå siltig lera med rikligt med sten (upp till 0,25x0,12m st).
Bro 400	75	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,75x0,8		Mörkgrå siltig lera med flertalet sten i ytan (upp mot 0,2x0,15m st).
Bro 400	76	Grop		Rundad	0,55x0,85		Grå siltig lera med inslag av kol. Enstaka rundade stenar längs dess kant (upp mot 0,12x0,12m st).
Bro 400	77	Stenrad		Avlång	0,7x5,4		Flera stenar (mellan 0,35x0,3m - 0,85x0,5m st) lagda i Ö-V riktning. Stenarna tycks ligga i KL78.
Bro 400	78	Kulturlager		Oregelbunden	1,7x4,5		Grå/ljusgrå sandig silt med enstaka stenar (upp mot 0,1x0,1m st). Stenarna i A77 tycks ligga i lagret.
Bro 403	79	Grop		Rundad	0,41x0,52	0,14	Nedgrävning med mörkgrå lerig fyllning, fnyk av kol och bränd lera. Enstaka småsten (0,03x0,03m) både rundade och skörbrända. Stolphål?
Bro 403	80	Härd		Rundad	0,9x1,5		Gråsvart lera med rikligt med sot och kol, samt pridda skörbrända stenar.
Bro 403	81	Stolphål	Stenskott	Oval	0,26x0,36	0,10	Brun siltig lera med inslag av kol och bränd lera. 0,15 m st stenar i ytan, samt skärvstenar. En liten sektion grävd.
Bro 403	82	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,26		Brun siltig lera med ett par stenar, samt skörbränd sten i ytan. Endast delvis framschaktad.
Bro 403	83	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,45x0,55		Grå siltig lera med inslag av kol. Flertalet stenar, vissa skärviga (upp till 0,2x0,12m st).
Bro 403	84	Stolphål		Rundad	0,28x0,33		Mörkgrå lera med inslag av av kol. En sten i ytan (ca 0,08x0,08m st).
Bro 403	85	Härd		Rundad	0,55x1,6		Svartgrå lera med rikligt med kol och skörbrända stenar (upp mot 0,2x0,12m st). Obränt ben i ytan.
Bro 403	86	Härd		Rund	1,20x1,30		Svart lera med rikligt med kol och skörbrända stenar (upp mot 0,15x0,15m st).
Bro 403	87	Härd		Rund	0,45		Gråsvart lera med rikligt med kol, enstaka skörbränd sten i ytan.

BILAGA I. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING, FORTS.

RAÄnr	Anlnr	Objekt	Subklass	Form i plan	Storlek (m)	Höjd/djup, min	Observationer
Bro 403	88	Stolphål		Rund	0,16x0,18		Mörkgrå lera med inslag av kol.
Bro 403	89	Stolphål		Rund	0,25		Grå lera med inslag av kol och bränd lera.
Bro 403	90	Grop		Rundad	0,44x0,49		Grå lera med inslag av kol och bränd lera. Sticker in något under schaktkant.
Bro 403	91	Härd		Rundad	0,5x0,6		Mörkgrå lera med rikligt med kol och bränd lera. Ett par uppstickande stenar (0,08x0,06m st); en av dem skörbränd.
Bro 403	92	Störning		Oval	10x16	1,50	Recent nedgrävning mellan impediment. Avtorvades inte. Skålformad profil. Brantast i öst, mer sluttade kanter mot väst. Flera större (0,5x0,5m st) stenar i sidan och botten.
Bro 403	93	Härd		Oval	0,43x0,6		Mörkgrå lera rikligt med kol och bränd lera. Enstaka skörbränd sten (ca 0,7x0,7m st).
Bro 404	94	Stolphål		Rundad	0,18x0,19	0,09	Skålformad nedgrävning medfyllning av grå lera med inslag av kol och bränd lera. Skålformad profil.
Bro 405	95	Stolphål		Rundad	0,17x0,21		Mörkgrå lera med inslag av kol och småsten.
Bro 405	96	Härd		Oval	0,30x0,45		Botten av härd. Gråsvart lera med rikligt med kol och bränd lera.
Bro 405	97	Stolphål		Rund	0,25		Mörkgrå lera med inslag av kol med en sten (ca 0,05x0,05m st) i ytan.
Bro 405	98	Stolphål		Rundad	0,13x0,15		Grå mörkfärgning, fryk av kol.
Bro 405	99	Stolphål		Rundad	0,32x0,34		Grå lera med inslag av kol och bränd lera.
Bro 405	100	Stolphål	Stenskott	Rund	0,55x0,60		Gråbrun sandig silt med sten (ca 0,15x0,12 m st) i ytan.
Bro 405	101	Stolphål	Stenskott?	Rundad	0,40x0,45		Gråbrun sandig silt med flertalet stenar (ca 0,07x0,07m st).
Bro 405	102	Stolphål		Rundad	0,40x0,50		Gråbrun sandig silt med en kolkoncentration.
Bro 405	103	Grop		Rundad	0,50x0,70		Mörk gråbrun sandig silt.
Bro 405	104	Grop		Rundad	0,30x0,80		Gråbrun sandig silt. Ligger i schaktkanten.
Bro 405	105	Kulturlager				>0,1	Mörkgrå, siltig lera med inslag av kol och bränd lera, samt rikligt med skärvsten och rundade stenar (ca 0,07x0,07m - 0,2x0,15m st). Åtminstone 0,1m tjockt i N, tunnare ut mot S.
Bro 405	106	Väg					Stråk av brun och grå grusig silt, rikligt med rundade stenar mellan 0,05x0,05m - 0,25x0,2m st.
Bro 405	107	Kulturlager					Mörk brungrå lera, något siltig. Inslag av kol, skärvsten och bränd lera i hela lagret. Ställvis koncentrationer av kol.
Bro 405	108	Härd		Rund	1,10		Mörkgrå lera med inslag av kol, bränd lera, samt skörbränd stenar (ca 0,07x0,07m st).
Bro 405	109	Härd		Rundad	0,35x0,95		Mörk gråbrun lera med flertalet skörbrända stenar (ca 0,05x0,05m st), samt inslag av kol. Ligger i kanten av kulturlager 110.
Bro 405	110	Kulturlager					Gråbrun lera, något siltig, med skörbrända och rundade stenar (ca 0,1x0,1m st), samt inslag av kol och bränd lera.
Bro 405	111	Dike					2
Bro 405	112	Dike					
Bro 405	113	Störning		Rundad	0,75x1,2		Sprängstensgrop med större stenar, både rundade och skärvig upp mot 0,45x0,3m st. Nedgrävningsnivån högt uppe i ploglagret.
Bro 405	114	Dike					Recent, dräneringsrör av tegel i diket.
Bro 397	115	Härd		Rundad	0,90x1,55		Svartgrå mörkfärgning med rikligt med kol och fryk av bränd lera. Skörbrända stenar runt 0,1x0,1m. Sticker in under schaktkant i väst.

BILAGA I. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING, FORTS.

RAÄnr	Anlnr	Objekt	Subklass	Form i plan	Storlek (m)	Höjd/djup, min	Observationer
Bro 397	116	Härd		Rundad	0,45x0,9		Svart lera rikligt med kol. Ett par skörbrända stenar (ca 0,12x0,1m st).
Bro 397	117	Stolphål		Rundad	0,25x0,40		Grå lera med fnyk av bränd lera.
Bro 397	118	Stolphål	Stenskott	Rund	0,25		Grå lera med fnyk av kol. Ett par stenar runt 0,07x0,07m, både skörbrända och rundade.
Bro 397	119	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,25		Grå lera med fnyk av bränd lera. Ett par stenar runt 0,1x0,1m.
Bro 397	120	Härd		Rundad	0,35x0,60		Svartgrå lera med kol och skärvsten.
Bro 397	121	Stolphål		Rund	0,17x0,18		Grå lera med fnyk av kol och bränd lera.
Bro 397	122	Stolphål?		Rundad	0,30x0,38		Grå lera med fnyk av kol och bränd lera.
Bro 397	123	Härd		Oregelbunden	1,7x1,9		Svartgrå lera med kol, sot och skörbrända stenar, ca 0,12x0,12m. Koncentrerar sig i NÖ, sprider ut sig mot S och V.
Bro 397	124	Stolphål		Rundad	0,25		Mörkgrå lera med rikligt med kol och bränd lera.
Bro 397	125	kokgrop		Rundad	0,45x0,70		Gråbrun lera med flertalet skörbrända stenar, ca 0,1m stora.
Bro 397	126	Härd		Rundad	0,45x1,7		Gråsvart lera med kol, sot och bränd lera. Skörbrända stenar ca 0,05x0,05m.
Bro 397	127	Härd		Rundad	0,7x0,8		Svartgrå lera med inslag av kol. Belägen i schaktkanten.
Bro 397	128	Stolphål		Rundad	0,30x0,35		Grå lera med fnyk av kol och rikligt med bränd lera.
Bro 397	129	Stolphål?		Oval	0,15x0,25		Mörkgrå lera med fnyk av kol och bränd lera.
Bro 397	130	Stolphål		Rund	0,43x0,47		Mörkgrå lera med fnyk av kol och bränd lera.
Bro 397	131	Stolphål		Rundad	0,35x0,40		Mörkgrå lera med fnyk av kol och bränd lera.
Bro 397	132	Härd		Rund	0,55x0,60		Kolkoncentration med skörbrända stenar, med bränd lera.
Bro 397	133	Stolphål?		Rund	0,35		Grå lera.
Bro 397	134	Stolphål		Rund	0,32		Mörkgrå lera med fnyk av kol och bränd lera. Ett par skörbrända stenar, ca 0,05x0,05m.
Bro 397	135	Stolphål		Rundad	0,35x0,37		Mörkgrå lera med fnyk av kol och bränd lera. Enstaka stenar runt 0,07x0,07m, vissa skärviga.
Bro 397	136	Grop		Rundad	0,6x1,1		Brungrå lera med fnyk av kol och bränd lera. Sticker in under schaktkant.
Bro 397	137	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,65x0,73		Mörkgrå lera med fnyk av kol och bränd lera. Flertalet stenar upp mot 0,2x0,15, vissa skörbrända.
Bro 397	138	Stolphål		Rundad	0,35x0,40		Mörkgrå lera.
Bro 397	139	Stolphål		Rundad	0,32x0,4		Mörkgrå lera med fnyk av kol och bränd lera. Invid sten, 0,45x0,4m st.
Bro 397	140	Härd		Rundad	0,55x0,60		Koncentration av kol och bränd lera.
Bro 397	141	Härd		Rundad	1x1,4		Svartgrå lera med kol, sot, bränd lera och skörbrända stenar. Sticker in under schaktkant.
Bro 397	142	Kulturlager		Oregelbunden		0,06	Svart lerigt lager med rikligt med kol, bränd lera och spridda skärvstenar. Troligen samma som lager 142.
Bro 397	143	Härd		Oregelbunden	0,35x0,55		Svartgrå lera med kol, sot och skörbrända stenar. Störd av plog.
Bro 397	144	Härd		Rundad	0,50x0,60		Svartgrå lera med kol och skörbrända stenar.
Bro 397	145	Stolphål?		Rundad	0,37x0,4		Mörkgrå lera med fnyk av kol och bränd lera. Något ottydlig i plan.
Bro 397	146	Störning		Rundad	0,9x1		Sprängstengrop med större kantiga stenar, upp mot 0,4x0,3m st. I schaktkant.
Bro 397	147	Grop		Rundad	0,65x1,1		Gråbrun lera.

BILAGA I. ANLÄGGNINGSBESKRIVNING, FORTS.

RAÄnr	Anlnr	Objekt	Subklass	Form i plan	Storlek (m)	Höjd/djup, min	Observationer
Bro 397	148	Stolphål	Stenskott	Rundad	0,4x0,7		Gråbrun lera, en sten i kanten, 0,2x0,15m st. I schaktkant.
Bro 397	149	Härd		Rundad	1,3x1,4		Koncentration av kol, sot och skärvsten. Ligger i KL 150.
Bro 397	150	Kulturlager					Brunsvart lera med koncentrationer av kol, sot, skärvsten och bränd lera. Härd 149 ligger, möjligen finns fler härdar i lagret. Tunnar ut åt S där det i schakt 1087 endast var ca 4 cm tjockt och sedan upphörde. Troligen samma som lager 142.

BILAGA 2. SCHAKTBESKRIVNING

RAÄnr	Schaktnr	Schaktdjup	Observationer	Indikationer
Bro 400	1 001	0,3	Torv med matjord: ca 0,1m tj. därunder väggrus i norra delen av schaktet, i s delen ploglager, ca 0,2 m tj. Steril: gulbeige sand med inslag av morön och större stenar, samt 2 stenblock. V om dike sandig lera.	Flera stolphål, härdar, kulturlager, samt stenfyllt dike.
Bro 400	1 002	0,3	Torv med matjord: ca 0,3 m tj. Steril: beige lerig sand.	Flera stolphål, härdar och kulturlager i schaktet.
Bro 400	1 003	0,27-0,35	Ploglager, ca 0,2m tj. Steril: I N delen av schaktet morän (grusig sand) med inslag av stenar upp mot 0,25x0,2m. Detta övergick med en skarp gräns till beige och mörkgrå lerig silt i S.	Flera stolphål , gropar, härdar och sprängstensgropar.
Bro 400	1 004	0,27-0,4	Ploglager: ca 0,25 m -0,35 m tj. Steril: i N änden lerig silt, markfasta stenar uppstickandes, i övrigt brungrå lera.	Stolphål och härdar.
Bro 400	1 005	0,3-0,4	Ploglager, ca 0,25 m-0,35 m tj. Steril: gråbrun lera, något siltigare i N änden. En markfast sten.	
Bro 400	1 006	0,3-1.05	Ploglager, ca 0,25-0,3m tj. Under detta påförda massor, >0,8 m tj, grus, sand och sten upp mot 0,4x0,3m st. Grävdes ej ned till steril.	
Bro 400	1 007	0,35	Ploglager, ca 0,25-0,3m tj. Steril: brun lera, enstaka markfasta stenar i V halvan av schaktet.	
Bro 400	1 008	0,25-0,35	Ploglager, ca 0,2 m-0,3 m tj. Steril: grå/ljusgrå lera.	
Bro 400	1 009	0,25-0,38	Ploglager: ca 0,2 m-0,3 m tj. Steril: ljusgrå/grå lera.	Härdar, stolphål, stenfyllt dike.
Bro 400	1 010	0,35	Ploglager: ca 0,2-0,25m tj. Steril: ljusgrå/grå lera.	
Bro 400	1 011	0,3-0,4	Ploglager:ca 0,2-0,3m tj. Steril: grå/brun-flammig lera.	
Bro 400	1 012	0,35-0,43	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: grå lera.	En härd.
Bro 400	1 013	0,38	Ploglager: ca 0,35 m tj. Steril: grå lera. En större markfast sten i ö delen av schaktet.	Kulturlager i ö delen, samt två härdar.
Bro 400	1 014	0,35	Ploglager: ca 0,35 m tj. Steril: grå lera .	Två stolphål.
Bro 400	1 015	0,3-0,4	Ploglager: ca 0,25-0,3m tj. Steril: grå lera.	
Bro 400	1 016	0,35	Ploglager: ca 0,3 m tj . Steril: grå lera.	
Bro 400	1 017	0,35	Ploglager: ca 0,35 m tj. Steril: grå lera .	
Bro 400	1 018	0,4-0,55	Torv med matjord: ca 0,3-0,35m tj. Under detta kulturlager av mörkgrå siltig lera (A73). Steril: beige siltig lera.	Kulturlager, stolphål och gropar.
Bro 400	1 019	0,3-0,4	Torv med matjord: ca 0,2m tj. Steril: brungul grusig, sandig och stenig morän. Enstaka stenar upp mot 0,5x0,5m. Rikligt med recent skrot (metaller, porslin, glas mm) i Ö änden, sannolikt efter närliggande hus.	Gropar, stolphål och en stenrad.
Bro 400	1 020	0,3-0,6	Torv med matjord: upp till 0,3m tj. I Ö delen kulturlager (A73). Steril: brun grusig och stenig morän.	Stolphål, en grop, en stenrad, kulturlager.
Bro 400	1 021	0,2-0,3	Torv med matjord: upp till 0,2 m tj. Steril: gulgrå grusig och stenig morän, med enstaka större stenar i storleken 0,8x0,6m. I Ö änden recent material i form av järnsprot, porslin mm. sannolikt från husgrund från nyare tid strax söder om schaktet.	
Bro 403	1 022	0,35-0,5	Ploglagret: ca 0,25-0,35 m tj. Steril: brun lera.	
Bro 403	1 023	0,4	Ploglager: ca 0,25-0,35 m tj. Steril:brungrå lera.	En grop.
Bro 403	1 024	0,4-0,5	Ploglager: ca 0,3-0,35 m tj. Steril: brun lera.	
Bro 403	1 025	0,3	Ploglager: ca 0,3 m tj. Steril: grå lera.	En härd.
Bro 403	1 026	0,35	Ploglager: ca 0,3 m tj. I N delen av schaktet sandig morän. Steril: brungrå lera och morän med enstaka större stenar. I kanten av impediment.	
Bro 403	1 027	0,4	Ploglager: ca 0,3 m tj. Steril: ljusbrun lera.	Två stolphål.
Bro 403	1 028	0,35	Ploglager: ca 0,3 m tj. Steril: brungrå flammig lera. Enstaka småsten i SV schaktkanten upp mot impedimentet.	
Bro 403	1 029	0,35	Ploglager: 0,3 m tj. Steril: ljusbrun lera.	
Bro 403	1 030	0,3-0,4	Ploglager: ca 0,25m-0,35m tj. Steril: brun lera i S halvan av schaktet, i N grusig och stenig morän.	Ett stolphål. Fynd av spik och en nit.

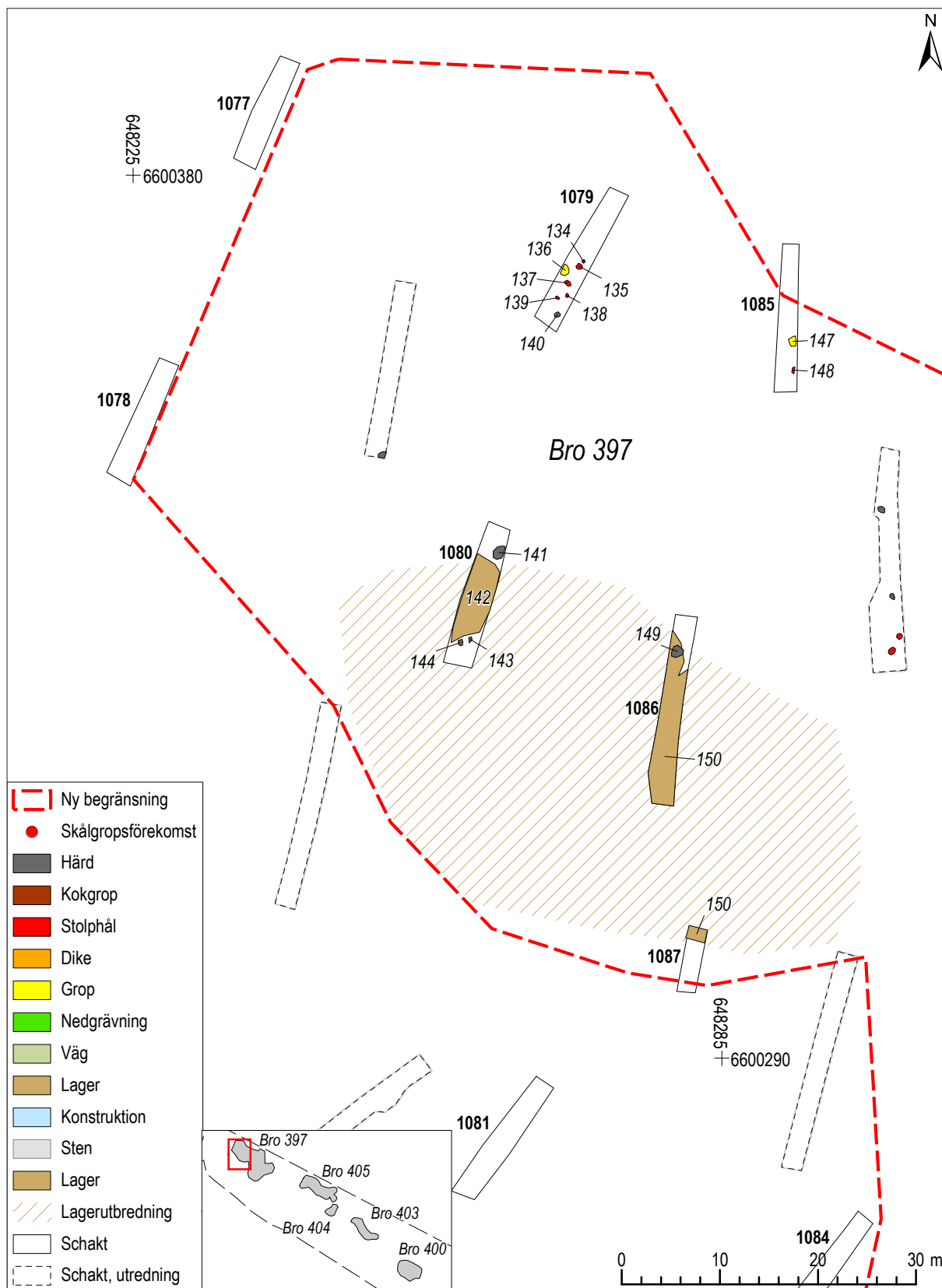
BILAGA 2. SCHAKTBESKRIVNING, FORTS.

RAÄnr	Schaktnr	Schaktdjup	Observationer	Indikationer
Bro 403	1 031	0,3-0,45	Ploglager: ca 0,25m-0,35m tj. Steril: brun lera.	
Bro 403	1 032	0,35-0,5	Ploglager: ca 0,3m-0,4m tj. Steril: ljusbrun lera.	
Bro 403	1 033	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m-0,35 m tj. Steril: brun lera.	Ett stolphål.
Bro 403	1 034	0,35-0,55	Ploglager: ca 0,25m-0,35m tj. Steril: brun lera.	
Bro 403	1 035	0,4-0,5	Ploglager: ca 0,3m-0,4m tj. Steril: brun/ljusbrun lera.	
Bro 403	1 036	0,4-0,5	Ploglager: ca 0,3m-0,4 m tj. Steril: brun lera.	
Bro 403	1 037	0,3-0,45	Ploglager: ca 0,3m-0,35m tj. Steril: grå lera.	Härdar. Fynd av spik samt en mejsel/kil.
Bro 403	1 038	0,3-0,5	Ploglager : ca 0,25m-0,35m tj. Steril: brun lera.	Ett stolphål.
Bro 403	1 039	0,4-0,5	Ploglager: ca 0,35m-0,4m tj. Steril: grå lera.	
Bro 403	1 040	0,45	Ploglager: ca 0,35m tj. Steril: brun lera.	
Bro 403	1 041	0,35-0,5	Ploglager: ca 0,3m-0,4m tj. Steril: brun lera.	
Bro 403	1 042	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: brun lera.	Härdar, stolphål och en grop. Fynd av järnspik.
Bro 403	1 043	0,3-0,4	Ploglager: ca 0,2m-0,3m tj. Steril: brun lera.	
Bro 403	1 044	0,45	Ploglager: ca 0,3m-0,35m. Steril: brun lera.	
Bro 403	1 045	0,4	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: gråbrun lera.	
Bro 404	1 046	0,4-0,55	Ploglager: ca 0,4m tj. Steril: gråbrun lera.	
Bro 404	1 047	0,4-0,55	Ploglager: ca 0,3m-0,45m tj. Steril: gråbrun lera.	
Bro 404	1 048	0,45	Ploglager: ca 0,35m-0,4m tj. Steril: brun lera.	
Bro 404	1 049	0,45	Ploglager: ca 0,35m-0,4m tj. Steril: brun lera.	Ett stolphål. Fynd av recenta järnföremål, bl a 3 hästskosömmar.
Bro 404	1 050	0,45	Ploglager: ca 0,35m-0,4m tj. Steril: brun lera.	
Bro 405	1 051	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m-0,4m tj. Steril: gråbrun lera.	Ett stolphål och en härd.
Bro 405	1 052	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,35m-0,4m tj. Steril: brun lera.	Ett stolphål. Fynd av recenta föremål som järnspik, hästskosömmar.
Bro 405	1 053	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: brun lera.	
Bro 405	1 054	0,4-0,5	Torv med matjord: ca 0,35m tj. Steril: ljusbrunbeige sandig morän, något stenig med sten upp mot 0,4x0,3m.	Flera stolphål och gropar. Recenta järnföremål, bl a en hästskosöm.
Bro 405	1 055	0,3-0,45	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: grå lera.	Kulturlager i N delen.
Bro 405	1 056	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: brun lera.	
Bro 405	1 057	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: brun lera. Centralt genom schaktet ett stråk av grus och sten.	Väg?
Bro 405	1 058	0,4-0,5	Ploglager runt 0,35m. Steril: brun lera. Inga anläggningar påträffade.	Fynd av recenta järnföremål.
Bro 405	1 059	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m tj. Under detta kulturlager (A107) i Ö delen. Steril: brun lera.	Fynd av recenta järnföremål.
Bro 405	1 060	0,35	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: ljusbrun lera.	Fynd av kil i ploglagret.
Bro 405	1 061	0,3-0,5	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: gråbrun lera.	En härd, ett kulturlager och ett dike.
Bro 405	1 062	0,3-0,5	Ploglager, ca 0,4 m tj. Steril: ljusbrun lera .	Ett dike och en sprängstensgrop. Fynd av möjlig löpare i ploglagret.
Bro 405	1 063	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: brun lera.	Dike med dräneringsrör genom schaktet.
Bro 405	1 064	0,45	Ploglager: ca 0,35m tj. Steril: brun lera.	
Bro 397	1 065	0,35-0,5	Ploglager: ca 0,3-0,4m tj. Steril: brun lera.	

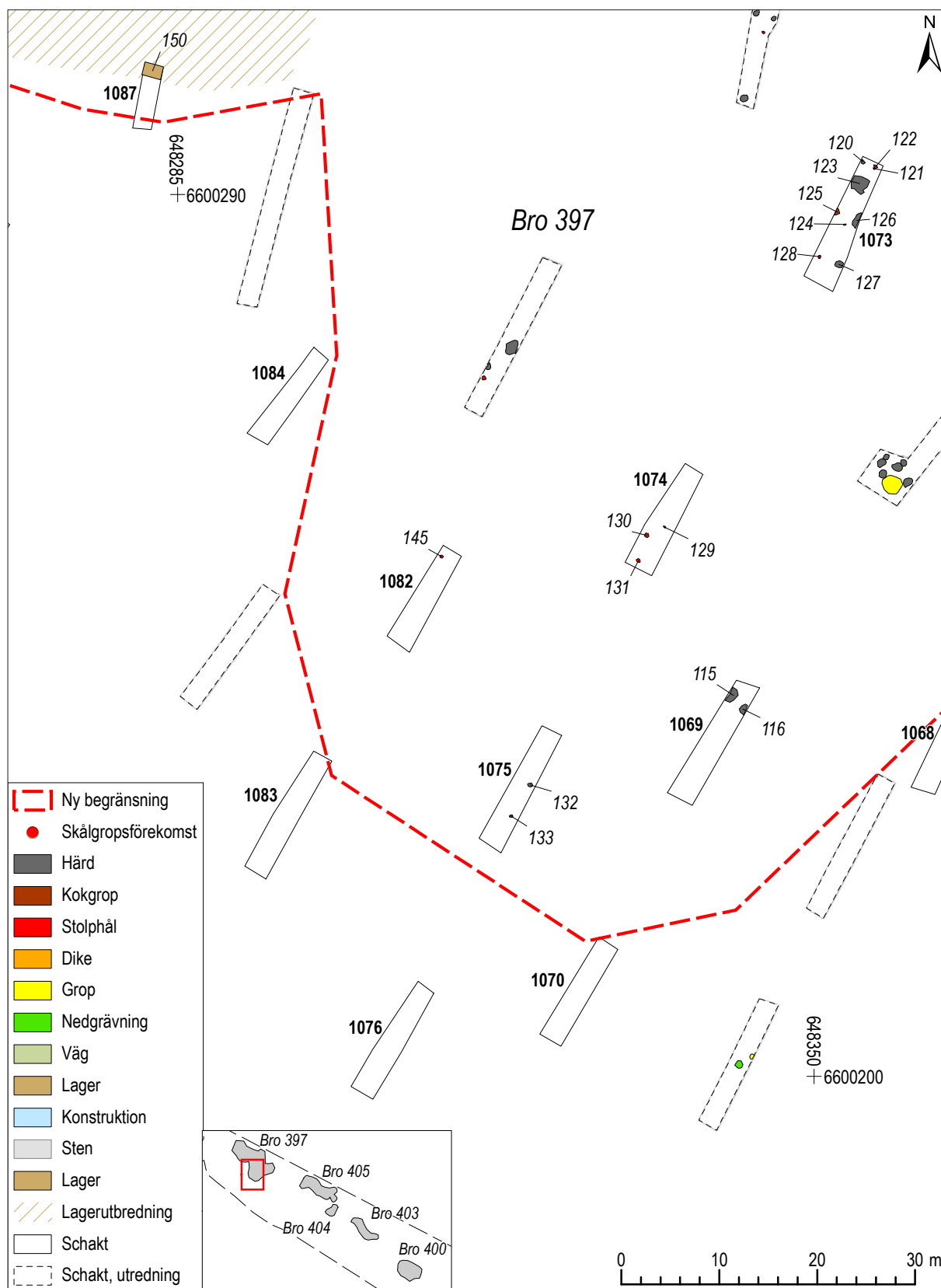
BILAGA 2. SCHAKTBESKRIVNING, FORTS.

RAÄnr	Schaktnr	Schaktdjup	Observationer	Indikationer
Bro 397	1 066	0,45	Ploglager: ca 0,3-0,35m tj. Steril: brun lera. I SV änden av schaktet var störning med sten, kol och recenta järnföremål.	
Bro 397	1 067	0,35-0,5	Ploglager: ca 0,3-0,4m tj. Steril: brun lera.	
Bro 397	1 068	0,4-0,5	Ploglager: ca 0,35m tj. Steril: brun lera.	
Bro 397	1 069	0,4	Ploglager: ca 0,25-0,35m tj. Steril: brun lera.	Två härdar.
Bro 397	1 070	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,35m tj. Steril: brun lera.	
Bro 397	1 071	0,4	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: brun lera.	Ett stolphål.
Bro 397	1 072	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m-0,4m tj. Steril: brun lera.	Flera stolphål.
Bro 397	1 073	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3-0,35m tj. Steril: brun lera.	Flera stolphål och härdar. Fynd av en hästkosöm och en hästsko.
Bro 397	1 074	0,45	Ploglager: ca 0,35m tj. Steril: brun lera i S, i N gulbrun sand.	Flera stolphål.
Bro 397	1 075	0,4	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: brun lera.	En härd och ett stolphål.
Bro 397	1 076	0,4-0,5	Ploglager: ca 0,35-0,45m tj. Steril: brun lera.	
Bro 397	1 077	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3-0,35m tj. Steril: brun lera.	
Bro 397	1 078	0,45	Ploglager: ca 0,35m tj. Steril: brun lera.	Fynd av recenta järnföremål.
Bro 397	1 079	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m-0,4m tj. Steril: brun lera.	Anläggningar framkom i form av stolphål och härdar, och en grop. Fynd av recenta järnföremål.
Bro 397	1 080	0,4-0,5	Ploglager: ca 0,35m tj. Steril: brungrå lera.	Härdar och ett kulturlager.
Bro 397	1 081	0,35-0,45	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: brun lera.	
Bro 397	1 082	0,45	Ploglager: ca 0,35m tj. Steril: brun lera.	Ett möjligt stolphål. Fynd av recenta järnföremål, samt en knapp i cu-leg.
Bro 397	1 083	0,45	Ploglager: ca 0,35m tj. Steril: brun lera.	En sprängstengrop.
Bro 397	1 084	0,45	Ploglager: ca 0,35m tj. Steril: brun lera.	
Bro 397	1 085	0,35	Ploglager: ca 0,25m tj. Steril: berghäll i N, beige morän med enstaka stenar upp mot 0,3x0,2m i S.	En grop och ett möjligt stolphål. Fynd av recenta järn- och blyföremål.
Bro 397	1 086	0,4	Ploglager: ca 0,3m tj. Steril: brun lera.	En härd och ett kulturlager.
Bro 397	1 087	0,45	Ploglager: ca 0,35-0,4m tj. I N änden del av kulturlager (A150). Steril: brun lera.	Kulturlager

BILAGA 3. KARTOR

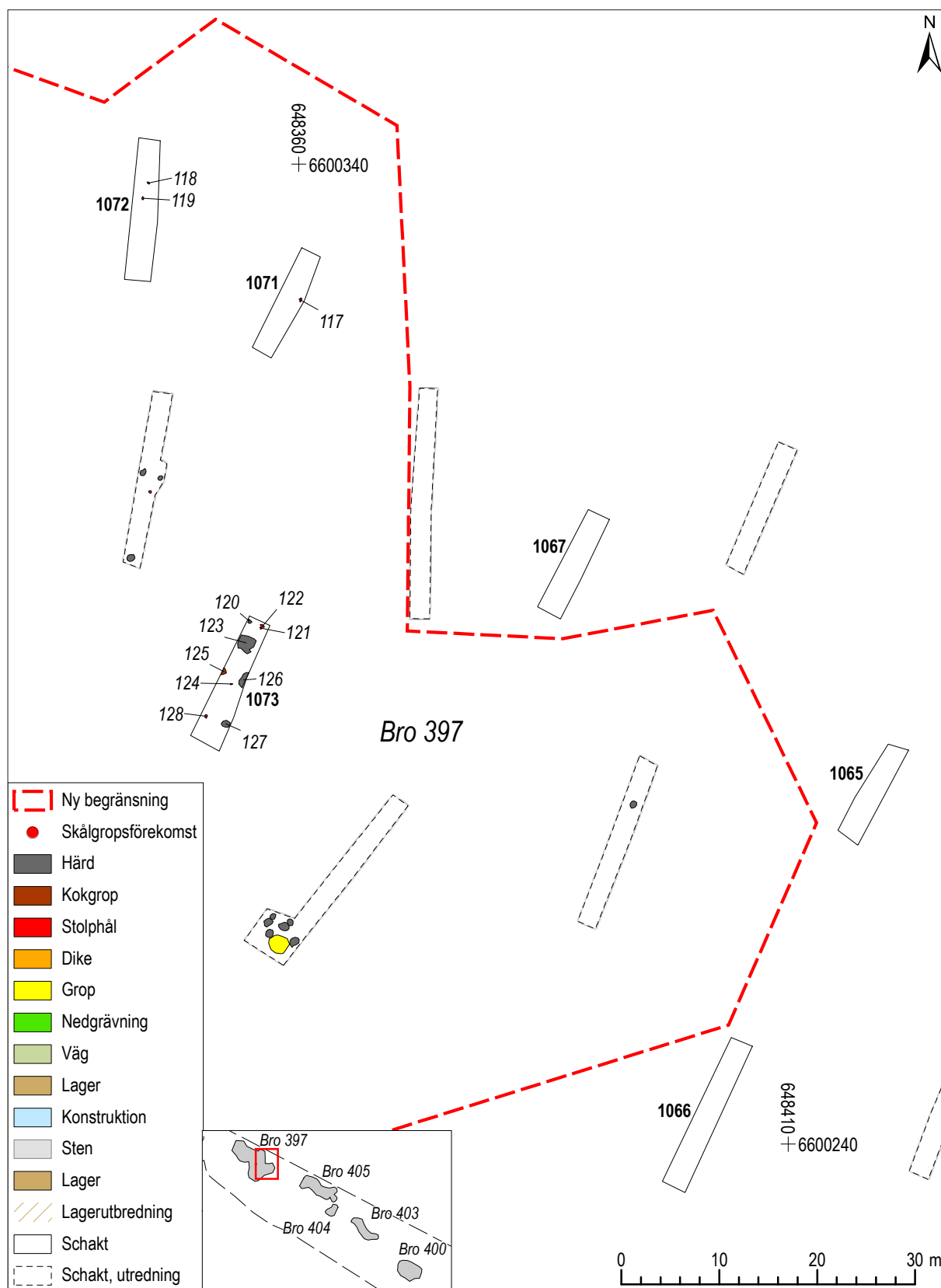

Karta 1. Bro 397, västra delen. Skala 1:600.

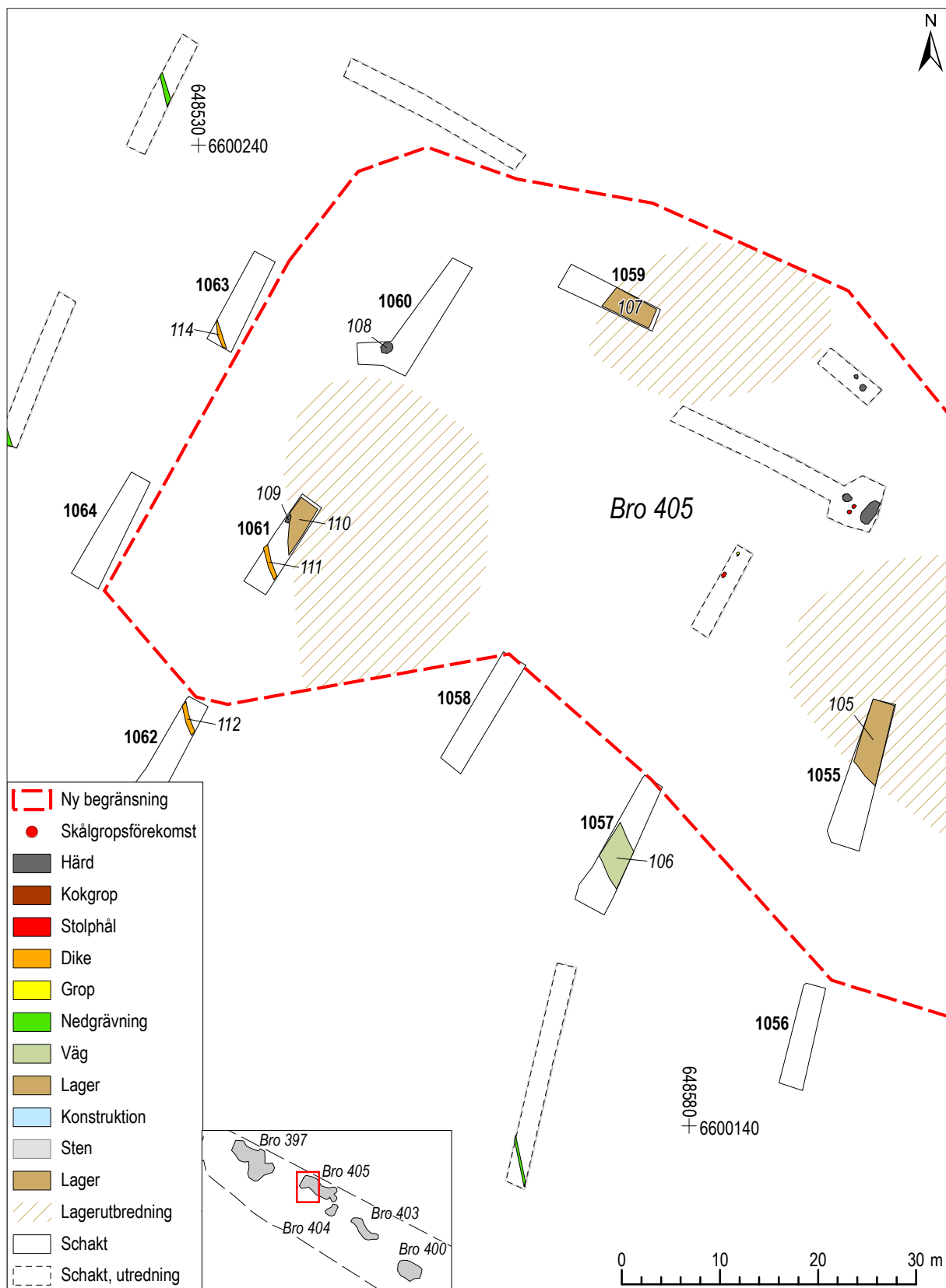

Karta 2. Bro 397, södra delen. Skala 1:600.

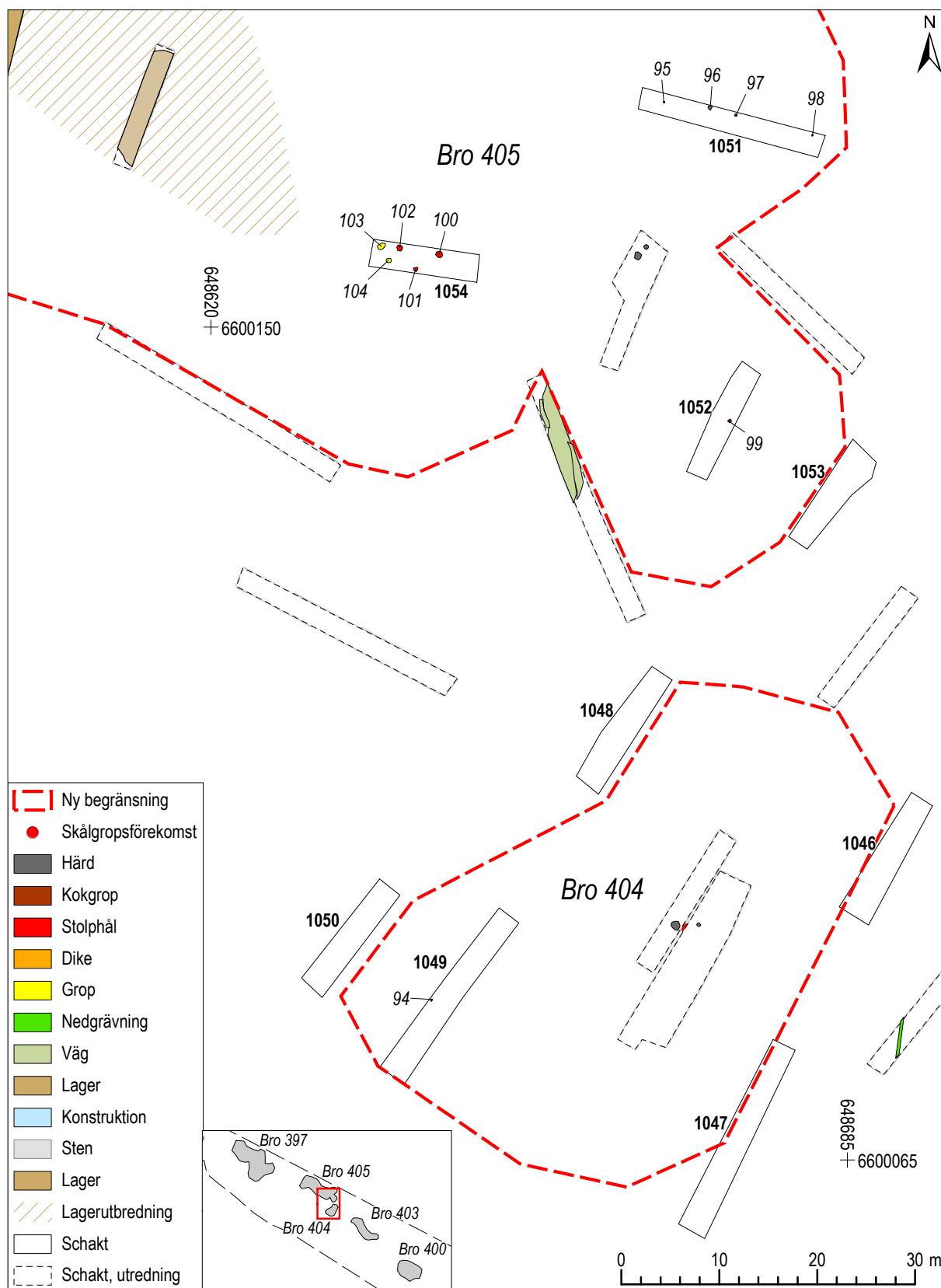
BILAGA 3. KARTOR, FORTS.

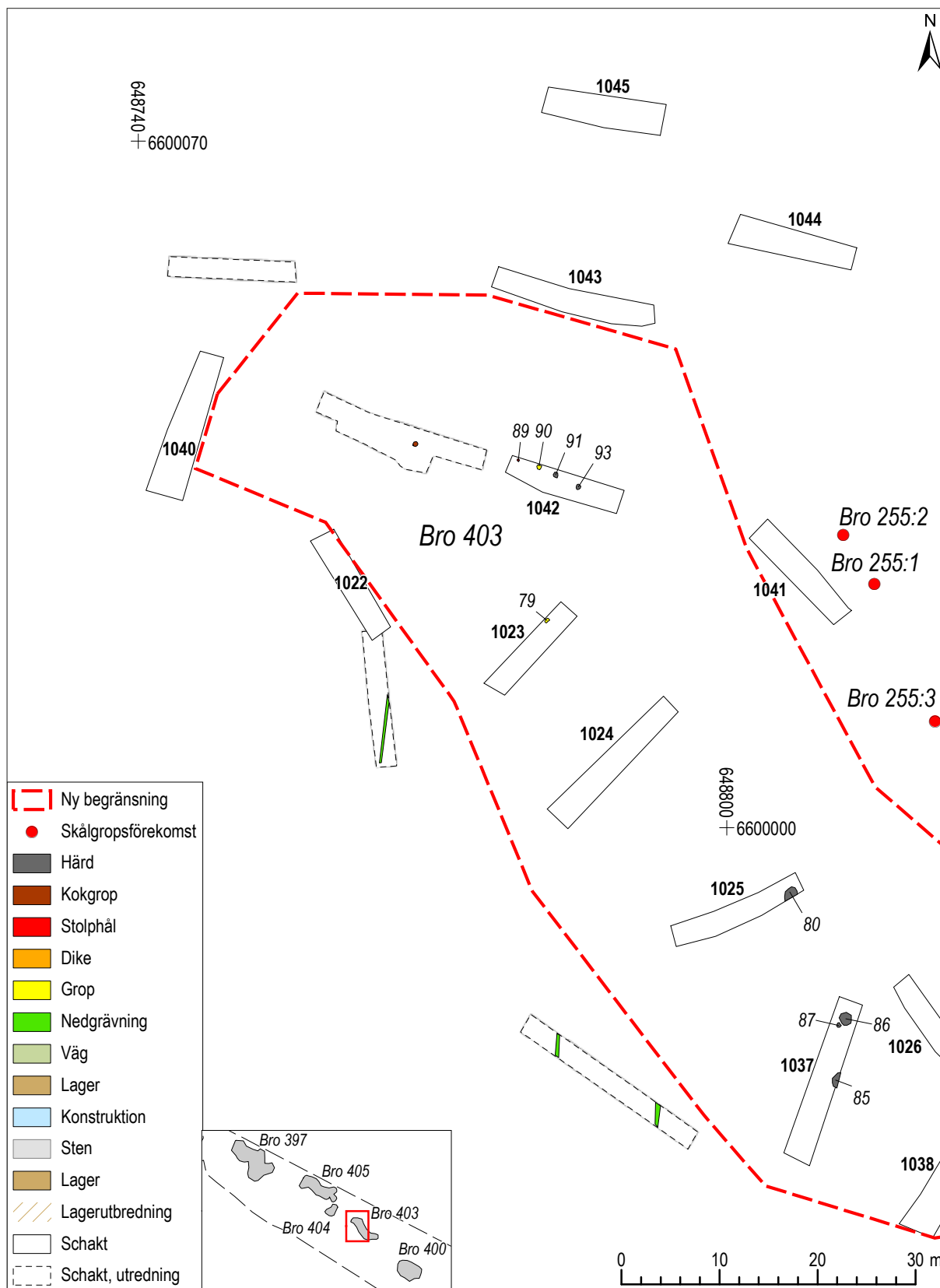
Karta 3. Bro 397, östra delen. Skala 1:600.

Karta 4. Bro 405, västra delen. Skala 1:600.

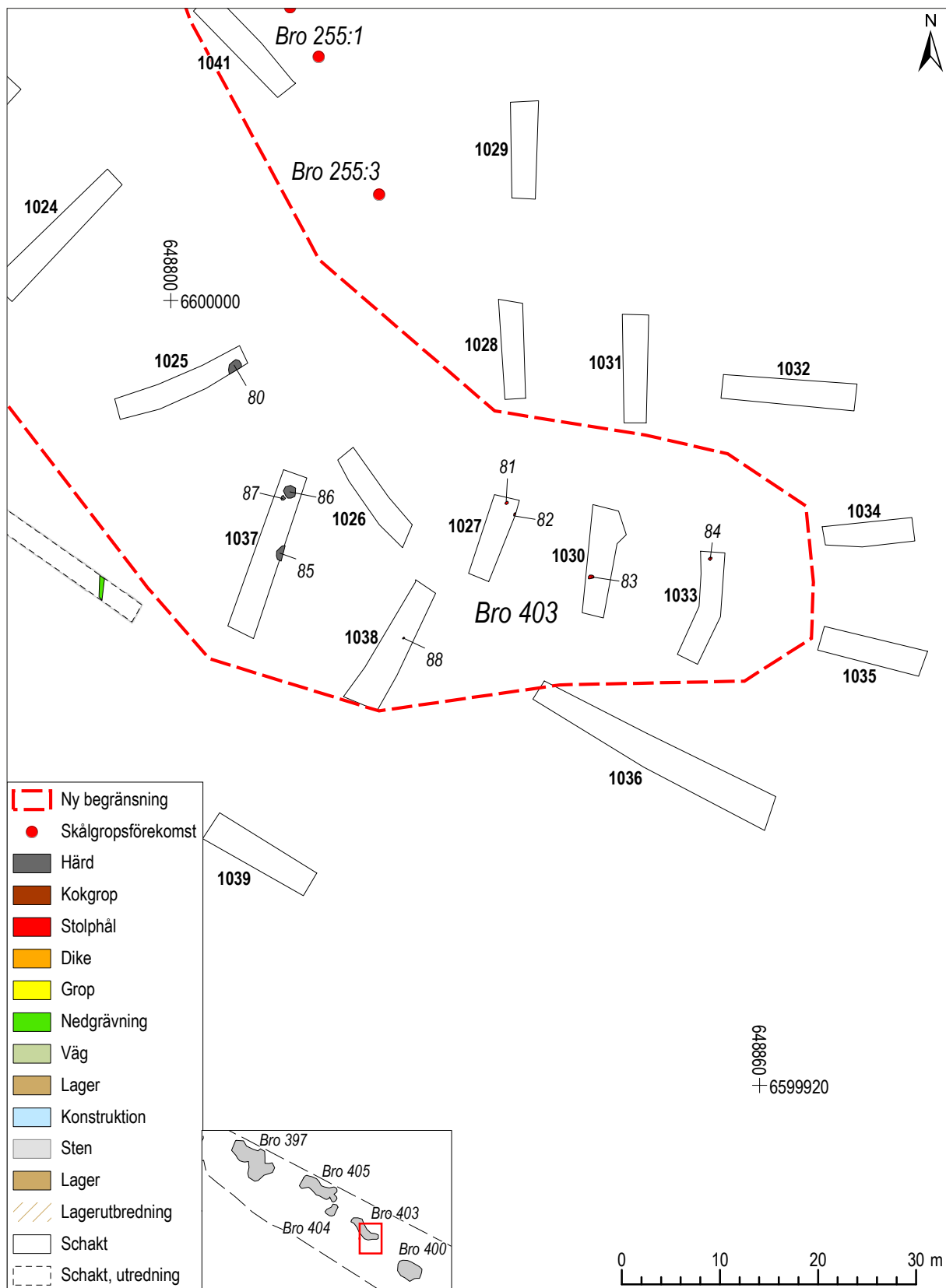

Karta 5. Bro 405, östra delen, och Bro 404. Skala 1:600.

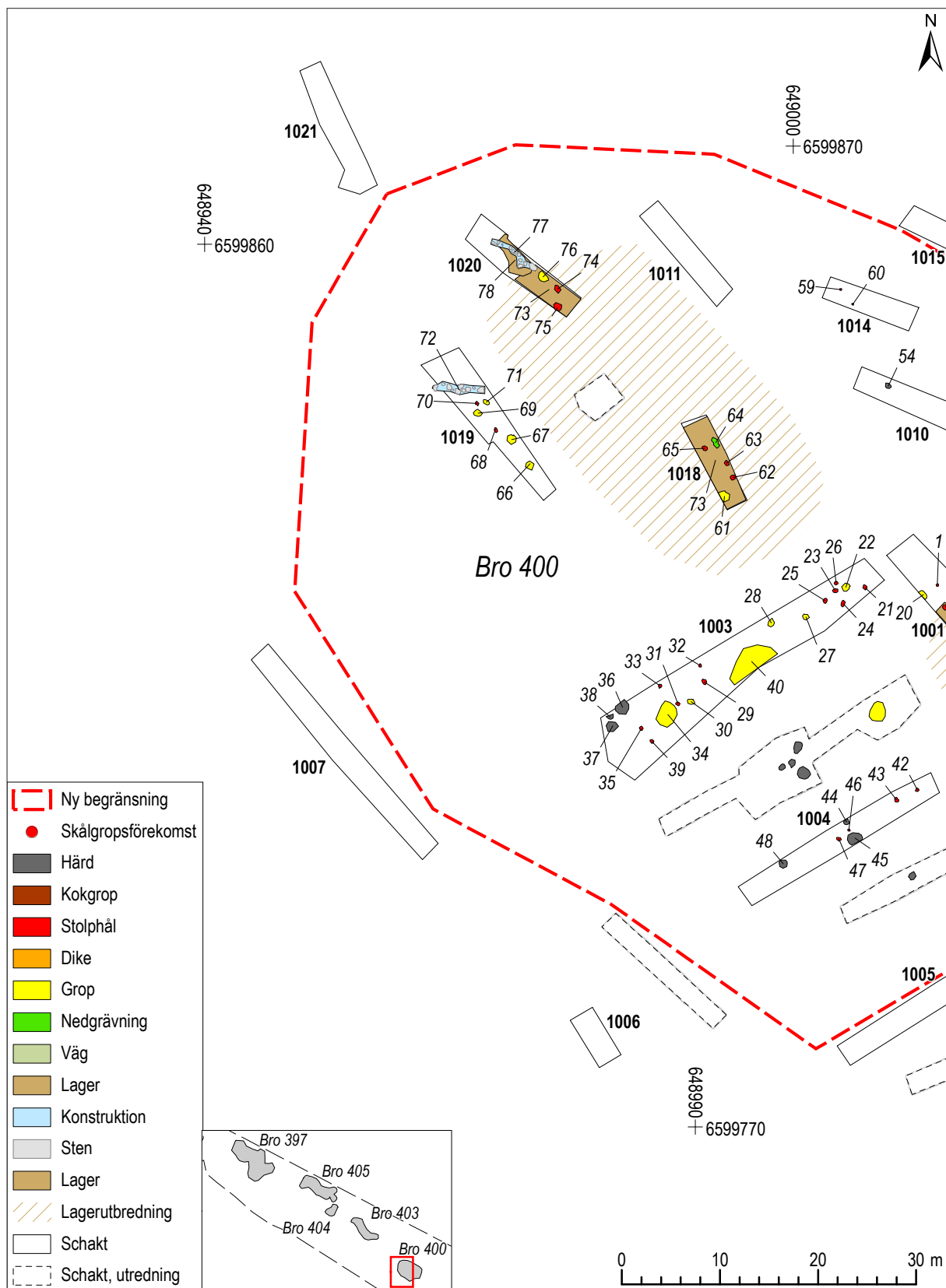

Karta 6. Bro 403, västra delen. Skala 1:600.

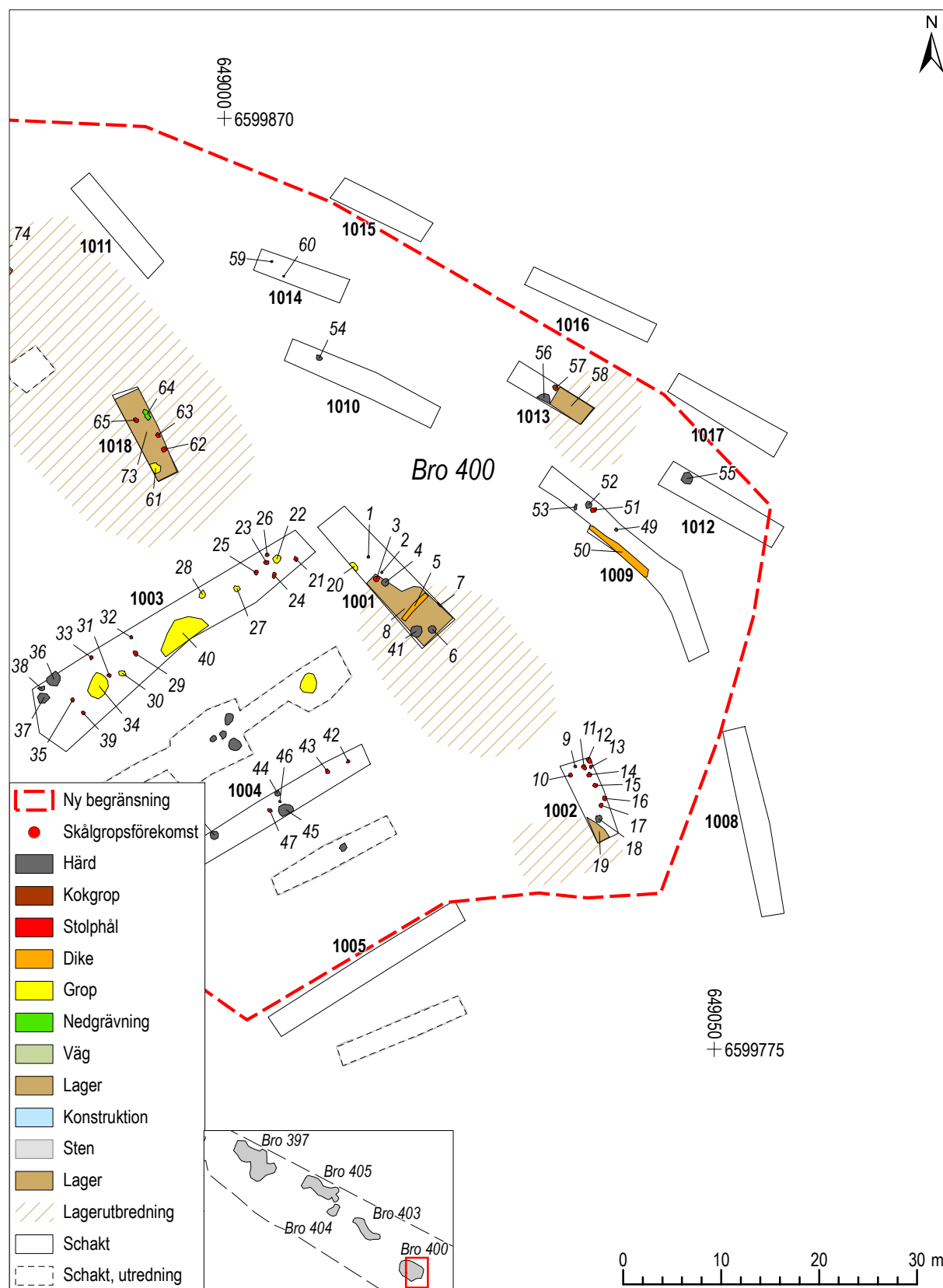
BILAGA 3. KARTOR, FORTS.

Karta 7. Bro 403, östra delen. Skala 1:600.

Karta 8. Bro 397, västra delen. Skala 1:600.

Karta 9. Bro 400, östra delen. Skala 1:600.

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3031